

VERK

BILDMUSEET

VERKSAMHETS-
BERÄTTELSE 2016

SAM -

HET /

2016

INNEHÅLL /

03	FÖRORD
05	UTSTÄLLNINGAR
08	PROGRAMVERKSAMHET
11	PEDAGOGISK VERKSAMHET
17	PUBLIKATIONER
18	IASPIS UMEÅ
19	MEDIA
20	ÖPPETTIDER / BESÖKSSTATISTIK
21	EKONOMI / STYRELSE
22	PERSONAL
23	UTSTÄLLNINGAR 2016 FULLSTÄNDIGT PROGRAM
29	PROGRAMVERKSAMHET 2016 FULLSTÄNDIGT PROGRAM
39	PRESSKLIPP I URVAL

Ännu ett händelserikt år på Bildmuseet! 2016 bjöd på en hel rad tankeväckande och spektakulära utställningar: *John Akomfrah / Vertigo Sea*, *Nisrine Boukhari / Wanderism is a State of Mind*, *Julio Le Parc / Lumière*, *Fouad Elkoury / Den bästa dagen* och *Saara Ekström / Alkemi* bara för att nämna några av de sammanlagt 11 utställningar som vi presenterade under året. En av vårens utställningar, *The World was Flat*, utforskade idéer om tid och rum genom samtida konst. Utställningen, tillsammans med en serie samtal kring föränderliga världsbilder med forskare från Umeå universitet, utgjorde en del av Bildmuseets bidrag till universitets 50-årsjubileum. Sommarens stora publikmagnet, *Charles och Ray Eames*, gav en inblick i det legendariska amerikanska designerparets liv och arbete och attraherade besökare från när och fjärran. Utställningen toppade Dagens Nyheters listning över vårens mest intressanta utställningar och fick också en strålande recension i samma tidning.

Vi inledde hösten med ett nytt initiativ: *Rum för Performance* - tre veckor på temat performance med liveuppträdanden, workshops, föreläsningar och filmvisningar - en satsning som genomfördes tillsammans med Vita kubén och Konsthögskolan och som lockade en stor och engagerad publik. Höstens utställning *Perpetual Uncertainty / Samtida konst i atomkraftens tidsålder* visar hur konsten kan vara ett forum för att diskutera angelägna frågor i samtiden. Utställningen som fyllde hela Bildmuseet presenterade verk av 22 internationella konstnärer och konstnärsgupper och kompletterades av konstnärssamtal, filmvisningar och föreläsningar av forskare vid Umeå universitet. Det faktum att utställningen öppnade 5 år efter olyckan i kärnkraftverket Fukushima och 30 år efter Tjernobyl gjorde den särskilt aktuell och *Perpetual Uncertainty* uppmärksammades som en av höstens viktigaste utställningar i nationell media.

Bildmuseets utställningsproduktioner är kärnan i vår verksamhet men det är inte allt vi gör. För att ge fördjupning bjuder vi på en mångfaceterad programverksamhet till varje utställning och Bildmuseets position inom Umeå universitet ger oss unika förutsättningar att skapa möten mellan olika discipliner och vetenskaper, mellan nutid och dåtid och mellan det lokala och globala. Vårt konstpedagogiska program kompletterades i år med *Kulturkompis* som ger nyanlända och etablerade svenskar möjligheten att göra kulturaktiviteter tillsammans - vid sidan av öppen kulturförskola, babymåleri, konstkväll för unga, skolprogram, öppen bildverkstad och ett generöst program av visningar. Under de senaste åren har vår ambition varit att publicera oss i större utsträckning och 2016 gav vi ut katalogerna *Theatrical Fields: Critical Strategies in Performance, Film and Video* tillsammans med Centre for Contemporary Art vid Singapores tekniska universitet och *Mien Meo Mieng: Samtida konst från Vietnam*. Bildmuseet samproducerade också *The Nuclear Culture Source Book* som gavs ut av Black Dog publishing, London. Sammantaget presenterade Bildmuseet 11 utställningar och 84 programpunkter under året. 1934 elever deltog i våra skolprogram med visningar och workshops och 77 094 besökare hittade till Bildmuseet 2016.

FÖRORD /

Bildmuseet har etablerat sig som en av landets främsta konstinstitutioner och vår vilja är att fortsätta utvecklas. Vi arbetar ständigt med lära oss nytt, nå nya målgrupper, hitta nya samarbetspartners och nya spännande projekt. Den stora utmaningen är att säkra Bildmuseets basfinansiering på lång sikt för att få stabilitet men vi hoppas och tror att detta ska kunna få en lösning så att vi kan bibehålla kvaliteten och dynamiken i vår verksamhet. Bildmuseet är en viktig aktör i Umeås kulturliv, vi bidrar till att utveckla besöksnäringen i regionen, och vi visar att Umeå är en kulturstad att räkna med nationellt och internationellt.

Katarina Pierre
Museichef
Bildmuseet

Vid januaris ingång 2016 bjöd Bildmuseet på fyra utställningar parallellt. En av dem var *Vertigo Sea* av konstnären John Akomfrah, ett videoverk som med ett poetiskt och fängslande bildspråk berättar om människans relation till havet, och ett verk som på ett intressant sätt kom att anknyta till den pågående flyktingdebatten. *Vertigo Sea* producerades för Venedigbiennalen 2015 och presenterades på Bildmuseet som första visningsplats därefter. Verket berörde våra besökare starkt och omnämndes som en av förra årets höjdpunkter av journalister och kulturkritiker i Västerbotten. *Vertigo Sea* presenterades i flexhallen som byggts om till en black box för att kunna ge detta fängslande videoverk rättvisa.

Samtidigt, i de två översta utställningssalarna, presenterade vi *Julio Le Parc / Lumière*, en utställning som förflyttade oss till Paris experimentella konstscen under 1960- och 1970-talet. Julio Le Parc är en av grundarna till Groupe de Recherche d'Art Visuel (GRAV), en konstnärsgrupp som utforskade idéer om interaktivitet och iscensatte engagerande upplevelser på gator och torg. Med hjälp av enkla, reflekterande material skapar Julio Le Parc stora, fascinerande, lekfulla ljusinstallationer där ljus sätts i rörelse med hjälp av linser och små inbyggda motorer. Le Parcs banbrytande verk har fått ny aktualitet i och med vår tids digitala konst och hans kinetiska verk visas världen över. Denna kontemplativa och magiska utställning som attraherade besökare i alla åldrar var konstnärens första soloutställning i Skandinavien.

Fram till slutet av mars visades också *The World Was Flat* eller som den fullständiga titeln löd: *Världen var platt, nu är den rund och den kommer att bli ett hologram*. Utställningen utforskade idéer om tid och rum, vetenskap och tro, världsbilder under olika tider genom verk av en rad internationella konstnärer. *The World Was Flat* producerades av Bildmuseet och sammanställdes av François Bucher, konstnär och doktorand vid Konsthögskolan Umeå universitet/Malmö Universitet tillsammans med curatören Lina Maria López. Till utställningen arrangerade vi en serie samtal kring föränderliga världsbilder med forskare i olika discipliner vid Umeå universitet. *The World Was Flat* och den mycket uppskattade programverksamheten utgjorde också en del av universitetets 50-årsjubileum.

Parallellt presenterade Nisrine Boukhari sitt projekt *Wanderism is a State of Mind*. Nisrine Boukhari har studerat skulptur på universitetet i Damaskus och bedriver nu forskarstudier i Wien. Utställningens titel refererar till det faktum att konstnären har lämnat sitt hemland, Syrien, förflyttat sig från plats till plats och ser sitt eget medvetande som sitt hemland. På Bildmuseet ställde hon ut sitt manifest om "wanderism" i form av en installation i vårt projekt-rum. Utställningen var Nisrines Boukharis första separatutställning i Skandinavien.

I slutet på mars var det återigen dags att uppmärksamma vinnaren av Årets svenska bilderbok på Bildmuseet. Vinnarboken år 2015 var *Småkrypsboll* av författaren Tove Pierrou och illustratören och serietecknaren Joanna Hellgren.

I samband med prisutdelningen under Littfest öppnades utställningen med originalbilderna till boken på balkongen i Bildmuseets bildverkstad.

Vårens stora vernissage ägde rum i mitten på april då vi presenterade det legendariska designerparet Charles och Ray Eames. Utställningen fyllde tre våningar i Bildmuseet inklusive flexhallen och visade paret Eames banbrytande design och den gränsöverskridande kreativitet som var utmärkande för deras arbete. Här visades möbler, arkitekturmodeller, utställningsformgivning och inte minst deras innovativa multimedia-installationer för den amerikanska regeringen och för IBM under Världsutställningen i New York 1964, vid sidan av personliga brev, fotografier och teckningar. Utställningen *Charles och Ray Eames* som producerats av Barbican Art Gallery i London var en av årets mest uppskattade utställningar.

Dagen före vernissagen arrangerades ett välbesökt seminarium med samtal och föreläsningar med Eames Demetrios, chef för Eames Office i Los Angeles och Catherine Ince, kuratorn för utställningen samt Pat Kirkham, professor i designhistoria vid Kingston University, London, och professor emerita vid Bard Graduate Center, New York. Till utställningen hörde också ett program med filmvisningar och ett stort antal populära föreläsningar av designexperter, designkritiker och konstvetare.

Under två veckor i maj visades traditionsenligt årets examensutställning av masterstudenterna vid Konsthögskolan, kulmen av fem års studier i fri konst. Utställningen *Digging for Fire* presenterades i de två översta salarna i Bildmuseet och refererade till konstnärens arbetsprocess - att ihärdigt arbeta sig fram mot något formlost och ännu inte gripbart.

När Konsthögskolans utställning tagits ned var det dags för sommarens stora vernissage i mitten på juni. I de två översta salarna öppnade två utställningar som visades parallellt med *Charles och Ray Eames* och *Årets svenska bilderbok* under sommaren. Den ena var den finska konstnären Saara Ekström som här introducerades i större skala för en svensk publik i utställningen *Alkemi*. Här fick våra besökare möta ett urval av hennes senaste verk – fotografi, textbaserade verk och videoverk – som utgår från hennes fascination av alkemiska processer och hennes tankar kring hur värde skapas och upprätthålls.

Den andra sommarutställningen var *Fouad Elkoury / Den bästa dagen*. I denna installation låter fotografen och filmaren Fouad Elkoury sina egna fotografier, från olika tider och geografiska platser, gå i dialog med dikten *To Be in a Time of War* av den libanesiska författaren och konstnären Etel Adnan. Detta poetiska möte mellan fotografi och text skapar parallella berättelser utifrån erfarenheter av krig, vardag, kärlek och förtvivlan. Fouad Elkoury bor och arbetar i Paris och Beirut och är en av grundarna av Arab Image Foundation. Det här var hans första utställning i Skandinavien.

Hösten inleddes med ett helt nytt initiativ: *Rum för performance*. I ett samarbete med Vita Kuben och Konsthögskolan bjöd vi in till ett tre veckor långt program med fokus på performance. Arrangemanget som ägde rum i flexhallen, samt i vår bildverkstad och utomhus på Konstnärligt campus, bjöd på många typer av performance - lekfulla improvisationer, omsorgsfulla undersökningar, poetiska uppläsningar och fysiskt utmanade akter - av ett tjugotal internationella och svenska konstnärer samt studenter vid Konsthögskolan. I programmet ingick också konstnärsledda workshoppar och föreläsningar som gjorde nedslag i performancehistorien och gav inblick i vad som händer på scenerna idag. Under Bildmuseets öppettider visades också tre filmer under en vecka var. Den första var *The Misfits: 30 Years of Fluxus*, en dokumentär med ledande konstnärer inom Fluxus-rörelsen. Den andra var dokumentationen av Joan Jonas performance *Reanimation*, framförd under Umeå Jazzfestival 2013 då konstnären medverkade i Bildmuseets utställning *Theatrical Fields*. Tredje veckan visade vi dokumentation av performance av John Court, Essi Kausalainen, Zierle & Carter med flera.

Höstens stora vernissage som också var årets sista ägde rum första helgen i oktober. Utställningen *Perpetual Uncertainty: Samtida konst i atomkraftens tidsålder* är ett exempel på hur konsten kan vara ett forum för att diskutera angelägna frågor i samtiden. Utställningen som fyllde hela Bildmuseet presenterade verk av totalt 22 internationella konstnärer och konstnärsgrepp. Konstnärer från Europa, Japan, USA och Australien som i sin konstnärliga praktik undersöker erfarenheter av atomkraft, radioaktivt avfall, strålning och den komplexa relationen mellan kunskap och mycket långa tidsperspektiv. Utställningens konstverk diskuterade hur kärnkraften har påverkat vår tolkning av begrepp som arkiv, minne, kunskap och tid. Hur kan man förstå och visualisera halveringstidens svindlande tidsperspektiv? Hur kan vi arkivera och kommunicera kunskapen om radioaktivitet från generation till generation hundratusentals år in i framtiden? Utställningen rörde sig på ett konkret plan men också på ett mer filosofiskt och existentiellt plan med frågor kring vad vi lämnar efter oss till kommande generationer och vårt gemensamma ansvar för vår planet.

Perpetual Uncertainty är producerad av Bildmuseet och kuraterad av Ele Carpenter, Goldsmiths University of London. Utställningen är resultatet av Ele Carpenters fleråriga konstnärliga forskningsprojekt. Till utställningen producerades *The Nuclear Culture Source Book*, publicerad i ett samarbete mellan Bildmuseet, Arts Catalyst och Black Dog Publishing. Utställningen kompletterades också av ett generöst program med konstnärssamtal, rundabordsamtal, filmvisningar och föreläsningar av forskare vid Umeå universitet tillsammans med andra inbjudna experter. Det faktum att utställningen öppnade 5 år efter olyckan i kärnkraftverket Fukushima och 30 år efter Tjernobyl gjorde den särskilt aktuell och flera av våra besökare som kom till utställningen med egna minnen och berättelser av Tjernobylolyckan. *Perpetual Uncertainty* uppmärksammades också som en av höstens viktigaste utställningar i nationell media.

Bildmuseets publika programarrangemang utgör en betydelsefull del i verksamheten. Visningar, föreläsningar, konstnärspresentationer, workshoppar, konserter, dansföreställningar, filmvisningar och seminarier fördjupar kunskapen och öppnar för samtal och debatt kring de teman och frågor som utställningarna berör. Merparten av programverksamheten under 2016, som varit förlagd till tisdagskvällar, lördagar och söndagar, har varit direkt knuten till aktuella utställningar. En del evenemang som två öppna workshops med forskare och studenter från Designhögskolan, Umeå universitet, ett samtal mellan författaren Po Tidholm och forskaren Catharina Thörn, *Urbaniserings olika ansikten*, i samarbete med Littfest - Umeå internationella litteraturfestival, en musikperformance av konstnären Lisa Busby och ett rikt och omfattande performanceprogram i början av hösten: *Rum för performance*, var dock helt fristående i förhållande till museets utställningar.

Vårens programverksamhet dominerades av en serie arrangemang i samband med utställningen *Charles och Ray Eames*. Under öppningshelgen i april gav Eames Demetrios, chef för Eames Office och barnbarn till Charles och Ray Eames, en uppskattad och välbesökt visning av utställningen. Bildmuseet bjöd in till ett seminarium om paret Eames banbrytande design med föreläsningar av Eames Demetrios, Catherine Ince, curator för utställningen *The World of Charles and Ray Eames* och Pat Kirkham, Eames-expert och professor i designhistoria vid Kingston University, London, och professor emerita vid Bard Graduate Center, New York.

Övriga program i serien var visningar av paret Eames egna kortfilmer och Jason Cohns och Bill Jerseys film *Eames: The Architect and the Painter*, 2012, samt föreläsningar av inbjudna experter: 1940- och 50-talets idéer om möbler och modernitet, Maria Göransdotter, lärare i designhistoria, Umeå universitet, *Panorama över Eames House*, Katrin Holmqvist-Sten, universitetslektor i arkitekturhistoria, Umeå universitet, *Designduon Charles och Ray Eames*, Li Pamp, designexpert och programledare och slutligen *Hemligheten bakom Eames designsuccéer*, Dennis Dahlqvist, konst- och designkritiker.

Under två veckor i maj bjöd studenter från masterprogrammet i fri konst vid Konsthögskolan, Umeå universitet, på presentationer och specialvisningar av sin examensutställning *Digging for Fire* som visades på Bildmuseet.

Septembers program inleddes med en föreläsning av Nav Haq, curator för Göteborgs Internationella Konstbiennal 2017, om *Sekularismens roll i dag*, som är temat för den kommande biennalen. Föreläsningen arrangerades i samarbete med Göteborg International Biennial for Contemporary Art (GIBCA) och Iaspis (Konstnärsnämndens internationella program för bild- och formkonstnärer).

Bildmuseet bjöd tillsammans med Vita Kuben, Norrlandsoperan in till *Rum för performance*, tre veckor med performancekonst, konstnärssamtal, föreläsningar och film under senare delen av september.

I det omfattande och ambitiösa programmet medverkade ett tjugotal internationella och svenska konstnärer: Jumana Emil Abboud (Jerusalem), John Court, (Torneå), Essi Kausalainen (Helsingfors), Hanne Lippard (Berlin), Edith Marie Pasquier (London), Moe Satt (Yangon), Zierle & Carter (Cornwall), Sofia Breimo (Uppsala), Cecilia Germain (Umeå), Ida Hansson (Umeå), Johanna Hästö (Säter), Karl Larsson (Malmö), Eskil Liepa (Umeå), Gunilla Samberg (Umeå), Martin Wallén (Umeå) och WOL performeduo (Stockholm). Dessutom framförde studenter vid Konsthögskolan, Umeå universitet, egna performance-verk: Razvan Anghelache, Ellen Angus, Maja Melsted, Jenny Simm, Annika Stridh och Josefine Östlund. I programmet ingick film och föreläsningar som gjorde nedslag i performancehistorien och gav inblickar i vad som händer på scenerna idag. Tre konstnärsledda workshoppar anordnades också i samband med *Rum för performance*.

Från och med oktober månad och fram till årets slut utgick programverksamheten framför allt från den stora utställningen *Perpetual Uncertainty / Samtida konst i atomkraftens tidsålder*. Hans Adolfsson, rektor för Umeå universitet, öppnade utställningen. Under vernissagedagen gav kurator Ele Carpenter en visning och därefter inbjöds publiken till ett öppet samtal om konst och kärnkraftskultur där bland andra konstnärerna Cécile Massart, Kenji Kubota, David Mabb, Robert Williams och Julia Yonetani medverkade.

Under senhösten visades åtta filmer med anknytning till utställningens teman atomkraft, radioaktivt avfall, strålning och den komplexa relationen mellan kunskap och mycket långa tidsperspektiv. Bland filmerna kan nämnas Fredrik Oskarssons *Nuclear Neighbour* från 2016, om enskilda människors kamp mot energibolaget Fennovoimas planer på att bygga ett kärnkraftverk i Pyhäjoki i norra Finland samt *Toxic Camera*, 2012, av Jane och Louise Wilson och *Pre-carious*, 2011, av Marilyn Fairskye som båda berör följderna efter Tjernobyli-katastrofen 1986.

I samband med *Perpetual Uncertainty / Samtida konst i atomkraftens tidsålder* arrangerades också en serie föreläsningar av inbjudna forskare och experter: miljö- och teknikhistorikern Dolly Jørgensen, Luleå tekniska universitet, talade om *Antropocena djur: Hur människan förändrar världen och dess invånare*, Lennart Johansson, Umeå universitet och Sören Mattsson, Lunds universitet, båda professorer i medicinsk strålningsfysik, berättade om sina erfarenheter och sitt arbete i samband med olyckan i Tjernobyli och curator Ele Carpenter föreläste om hur Yves Klein, László Moholy-Nagy och andra konstnärer utforskade kärnvapenhotet efter 2:a världskriget.

En lördag i november arrangerades ett rundabordssamtal om konst och strålningens långa tidsperspektiv, *Art and Deep Time Radiation*. Presentationer gavs av Erich Berger (konstnär) och Mari Keto (konstnär, smyckedesigner), Peter C van Wyck (författare), Jon Thomson och Alison Craighead (konstnärer), Susan Schuppli (konstnär och författare), Johan Swahn (civilingenjör och kanslichef vid MKG, svenska miljöorganisationers kärnavfallsgranskning),

Dave Griffiths (konstnär), Jantine Schröder (filosof och forskare vid belgiska kärnforskningscentret SCK•CEN samt OECD:s kärnenergibyrå NEA). Moderatör var John O'Brian, curator och författare.

Vid en konst- och musikvandring på Bildmuseet den 22 oktober framfördes nykomponerad musik av Viktor Elinder, inspirerad av konstverk i utställningen *Perpetual Uncertainty / Samtida konst i atomkraftens tidsålder*. Viktor Elinder studerar komposition vid Musikhögskolan i Piteå, och musiken framfördes live av studenter i klassisk musik: Rebecka Kaufman, flöjt, Markus Mattsson, oboe och klarinett, Cecilia Edman Bergman, gitarr, Solveig Bouché, cello. Evenemanget var ett samarbete mellan Bildmuseet, Umeå kammarmusikfestival och Musikhögskolan i Piteå.

Under tre dagar i november visade Bildmuseet i samarbete med Umeå Europeiska Filmfestival dokumentären *Ellisif Wessel - Finnmarkens Jean d`Arc*, 2016, av Paul René Roestad och Ivar Hartviksen, kortfilmen *Spermahoran*, 2016, en queer, experimentell film om ofrivillig barnlöshet av Anna Linder, samt kortfilmer av Peter Weiss från 1950-talet.

Årets programverksamhet avslutades med den årliga julmarknaden på Pilgatan och Bildmuseet, där studenter på Konstnärligt campus sålde konst, konsthantverk, design och annat som de själva har skapat.

Detta är ett urval av de många programpunkter som Bildmuseet bjöd på under 2016. Det omfattande programmet möjliggjordes genom samverkan med flera olika samarbetspartners som till exempel andra enheter vid Umeå universitet, Vita Kuben, Norrlandsoperan, Littfest - Umeå internationella litteraturfestival, Umeå Europeiska Filmfestival, Bokcafé Pilgatan, Kreativ Kollektiv, ABF, Umeå kammarmusikfestival, Musikhögskolan i Piteå, Göteborg International Biennial for Contemporary Art (GIBCA) och Iaspis (Konstnärsnämndens internationella program för bild- och formkonstnärer).

VISNINGAR OCH STUDIEBESÖK

Bildmuseet har erbjudit gratis visningar för allmänheten på onsdagar, lördagar(familjevisning) och söndagar. Under 2016 har Bildmuseet tagit emot 75 bokade vuxengrupper samt 18 studiebesök. Ökningen detta år bland bokade vuxengrupper berodde främst på den enormt populära utställningen *Charles och Ray Eames*.

ÖPPEN BILDVERKSTAD

Under våren och hösten anordnades öppen bildverkstad varje lördag och söndag kl 12.00-16.00 under ledning av två pedagoger och med 3117 besökare som aktivt deltog i de kreativa aktiviteterna. Under sportlovet, påsklovet och höstlovet var bildverkstaden också bemannad tisdagar till fredagar 12.00-16.00. Bildverkstaden var öppen varje dag hela sommaren under museets öppethållande, men då obemannad. Detsamma gällde under jullovet. På helger har studenter jobbat som assistenter tillsammans med någon av de två ordinarie konstpedagogerna.

Öppna workshops ledda av studenter vid Konsthögskolan:

21-22 maj höll Hanna Una Holmqvist, masterstudent vid Konsthögskolan, en workshop med Green-screen i bildverkstaden. Besökarna kunde "gå in" och "bli en del av" förvalda filmsekvenser och resultatet visades på en stor bildskärm.

Teman i öppen bildverkstad på helgerna 2016:

Världen var platt

30 januari-13 mars

Utställningen *The World was Flat* visade samtida konst som utforskade människans idéer och uppfattningar om tid och rum. Den öppna bildverkstaden fokuserade på hur nya tekniker och mätinstrument påverkat mänskligheten. Uppgiften till besökarna var att göra en skiss på ett instrument som saknas idag men som kan behövas i framtiden för att förstå, förändra eller förbättra vår värld.

Bilderbok i bildverkstaden

19 mars-17 april

I den öppna bildverkstaden inspirerades besökarna av vinnarboken för *Årets svenska bilderbok* som detta år var *Småkrypsboll* av Tove Pierrou och Joanna Hellgren. Originalbilder, skisser och stora insekter i papier maché presenteras i utställningen. Fokus låg på Omko, berättelsens huvudperson och hans intresse för småkryp. Besökarna fick bygga små och stora insekter i olika material som sedan hängdes i taket, placerades på golvet gräsgröna mattor och på grenar längs väggarna.

Charles och Ray Eames design

23 april-12 juni

Bildverkstadens program tog inspiration från den amerikanska designduon Charles och Ray Eames och deras intresse för god inredning i hemmiljöer,

billigt byggande och modern stadsplanering. I bildverkstaden fick besökarna göra kollage med papper, tidningar och tapetprover m.m. Uppgiften var att designa rum utifrån teman: ett rum som gör en glad, rum för vila, rum för lek etc.

Sommar i öppen bildverkstad 2016

Självgående workshop - Småkrypsorigami

23 juni-19 augusti

Under sommaren var bildverkstaden öppen varje dag under museets öppettider. Den var obemannad men det fanns tydliga instruktioner för besökare på hur man kunde vika origami-insekter. Rummet blev under sommaren fyllt av färgglada pappersinsekter och småkryp i olika storlekar. Besökare i alla åldrar deltog.

Öppen bildverkstad hösten 2016

Rum för performance

9 september-2 oktober

Under performanceveckorna *Rum för performance* förvandlades bildverkstaden till en Uppdragsbyrå - en plats där besökarna kunde delta, bidra och experimentera med olika sätt att uttrycka sig med sin kropp och prova enkla performance-övningar. Här fanns kort med instruktioner som t.ex. "Rör dig i rummet. Prova olika sätt att lyfta på fötterna". De fick dessutom lämna förslag på övningar och instruktioner som de ville ge andra.

Perpetual Uncertainty

Till denna utställning som visades större delen av hösten, byttes teman flera gånger i bildverkstaden.

Protestbilder

11-23 oktober

Verkstaden inspirerades av William Morris blomstermönster och konstverket *A Provisional Memorial to Nuclear Disarmament* av David Mabb. Besökarna fick göra sina egna protestbilder med inklippta inslag från Morris-mönster.

Protestbilder och pins

Höstlovet 25-30 oktober

Fortsatt inspiration från William Morris och David Mabb, men också med möjlighet att göra egna pins av kartong och säkerhetsnålar, dekorerade med olika pappersmaterial, pärlor, paljetter m.m.

Kommunikation med framtiden

14 november-18 december

I bildverkstaden fick besökarna fundera på vilka kunskaper de ärvt från tidigare generationer och hur den informationen nått dem, så som sagor, ordspråk, sånger eller hantverkstekniker. De fick också i skrift och med olika bildtekniker uttrycka vad som borde föras vidare till kommande generationer och på vilket sätt detta skulle förmedlas.

Kunskapsförmedling - Obemannad Bildverkstad

22-30 december

Inspirerad från utställningen *Perpetuel Uncertainty* uppmanades besökarna fundera över vilka kunskaper vi bär på och vad vi vill lära vidare till någon annan. Genom bildberättande, som t.ex. i form av serierutor, ge instruktion och beskriva kunskap som bör föras vidare till framtida generationer.

KONSTKVÄLL FÖR UNGA

Under 2016 erbjöds öppna kvällar för unga första tisdagskvällen varje månad. *Konstkväll för unga* har målgruppen 16-25 år och verksamheten försöker attrahera både gymnasieelever och studenter. Under året har också flera internationella studenter kommit och tagit del av kvällsverksamheten med konstsamtal och verkstad som anknutit till Bildmuseets aktuella utställningar.

ÖPPEN KULTURFÖRSKOLA

Öppen kulturförskola har erbjudits på fredagar kl 11.00-15.00, vid 14 tillfällen under våren och vid 13 tillfällen under hösten. *Öppen kulturförskola* har letts av Maria Sundström, frilansande konstpedagog och Bildmuseets konstpedagoger. Verksamheten har varit välbesökt av föräldralediga med små barn med ca 30-50 vuxna och barn per tillfälle. Från januari 2016 har *Öppen kulturförskola* drivits helt i Bildmuseets regi eftersom Idéan (För- och grundskolans utvecklingscentrum, Umeå kommun) var tvungna att avbryta samarbetet från årsskiftet 2015/16. De sparbetning Idéan ålagts av Umeå kommun gjorde att de måste dra ned på flera tjänster och därmed prioritera sin kärnverksamhet - kompetensutveckling för förskolepedagoger i Umeå kommun.

BABYVISNING

Vid fyra tillfällen under våren och tre tillfällen under hösten erbjöd Bildmuseet babyvisningar och måleri med ätbar färg ledda av Maria Sundström, frilansande konstpedagog. Alla tillfällen var fullbokade, 10 vuxna och 10 barn.

UPPTÄCKTSFÄRDEN

Inspirationsmaterialet för barn och vuxna i sällskap: *Upptäcktsfärden*, har producerats av konstpedagogerna för alla utställningar under året.

SKOLPROGRAM

Under 2016 har Bildmuseet tagit emot 73 bokade skolklasser från förskolor, grundskolor och gymnasium. Totalt besöktes Bildmuseet av 1937 skolelever. Medräknat är också ett antal grupper av universitetsstudenter, vuxenstuderande från folkhögskolor samt kurser i svenska för invandrare (SFI). De har erbjudits visning av pågående utställningar samt ibland också aktiviteter i bildverkstaden.

Skolprogram våren 2016*The World was Flat*

26 januari - 3 mars

Målgrupp: årskurs 4-9, gymnasiet

Ämnen: Bild, språk, samhällsorienterande ämnen, filosofi, psykologi

Utställningen *The World was Flat* visade samtida konst som utforskar människans idéer och uppfattningar om tid och rum. De besökande skolklasserna fick en visning av utställningen och en introduktion i vad idébaserad/konceptuell konst kan vara. De fick diskutera frågor som: Vad vet vi om världen? Hur har uppfattningen om världen förändrats genom tiderna? Kan vi vara säkra på vad vi vet? I bildverkstaden fokuserade de sedan på hur nya tekniker och mätinstrument påverkat mänskligheten. Uppgiften till eleverna var att göra en skiss på ett instrument som saknas idag men som kan behövas i framtiden för att förstå, förändra eller förbättra vår värld.

Årets svenska bilderbok - Småkrypsboll

22 mars - 21 april

Målgrupp: Förskola, förskoleklass, årskurs 1-3

Ämnen: Bild, svenska

I skolprogrammet inspirerades besökarna av vinnarboken för *Årets svenska bilderbok* som detta år var *Småkrypsboll* av Tove Pierrou och Joanna Hellgren. De inbokade grupperna (främst från förskolor) hade alla fått en bok i förväg och kände därmed igen berättelsen. Skolprogrammet fokuserade på huvudpersonen och hans intresse för småkryp och insekter. De fick undersöka insekter i böcker och bygga små och stora insekter i olika material. Dessa hängdes sedan i taket, placerades på golvet gräsgröna mattor och på grenar längs väggarna.

Charles och Ray Eames design

26 april - 9 juni

Målgrupp: årskurs 1-9, gymnasiet

Ämnen: Bild, slöjd, design, samhällsorienterande ämnen

I skolprogrammet fick eleverna en visning om den amerikanska designerduon Charles och Ray Eames och deras intresse för god inredning i hemmiljöer, billigt byggande och modern stadsplanering. I bildverkstaden fick eleverna undersöka vad design kan vara. De fick göra kollage och gruppvis bygga modeller av en interiör i små trälådor. Uppgiften var att designa rum utifrån teman: ett rum som gör en glad, rum för vila, rum för lek etc.

Skolprogram hösten 2016

Charles och Ray Eames

23 augusti - 1 september

Målgrupp: förskola, årskurs 1-9, gymnasiet

Ämnen: Bild, slöjd, design, samhällsorienterande ämnen

Skolprogrammet liknade det som erbjöds på våren 2016.

Perpetual Uncertainty

Till denna utställning som ju visades större delen av hösten, byttes teman flera gånger i bildverkstaden.

Protestbilder

11 - 23 oktober

Verkstaden inspirerades av William Morris blomstermönster och konstverket *A Provisional Memorial to Nuclear Disarmament* av David Mabb. Eleverna fick göra sina egna protestbilder med inklippta inslag från Morris-mönster.

Kommunikation med framtiden

14 november - 15 december

Tillsammans med Bildmuseets konstpedagog besökte gruppen utställningen *Perpetual Uncertainty* och samtalade om verken. Den praktiska uppgiften i bildverkstaden var att i grupp skapa en egen atompräst eller en muterad Pazu-goo-figur som ska bli förmedlare av gruppens diskussioner. Figuren skapades som ett kollage av foton, tidningsurklipp och teckningar. I bildverkstaden fanns en fotostudio där deltagarna kunde fotografera sig själva och göra en utskrift som de kunde klippa in i kollaget. Skolprogrammet avslutades med att grupperna antog rollen som atompräster och berättade för varandra om sina figurer och vad de ville förmedla vidare till kommande generationer.

STUDIECIRKEL OM SAMTIDA KONST

I samarbete med Umeå konstförening och Sensus arrangerades en studiecirkel om samtidskonst med utgångspunkt från utställningar på Bildmuseet. Kursen hade olika teman vid varje tillfälle, så som videokonst, politisk konst, offentlig konst. 11 personer deltog i studiecirkeln som hade fyra sammankomster hösten 2016 och en avslutande träff 17 januari 2017.

LÄRARTRÄFFAR

Under året arrangerades två After Work för lärare, en träff per termin. Syftet var att samla lärare till en träff med en specialvisning och ge information om utställningarna. Första träffen hölls 12 februari då konstnären Nisrine Boukhari gav en visning av sin pågående utställning *Wanderism is a State of Mind* och även höll i en workshop. 40 lärare deltog. Vid det andra tillfället, 30 september fick lärarna en förhandsvisning av utställningen *Perpetual Uncertainty* av curatören Ele Carpenter. 30 lärare deltog.

NÄTVERKSTRÄFF FÖR
KONSTPEDAGOGER I
NORR

Den 20 april tog Bildmuseet initiativet till en första nätverksträff för konstpedagoger i norra Sverige i samarbete med konstkonsulenter i de fyra nordligaste länen och Fuism (Föreningen för pedagogisk utveckling i svenska museer). 30 personer deltog och på programmet fanns projektpresentationer och workshops på temat mångfald och integration. 17 november bjöd Havremagasinet i Boden in till den andra träffen för nätverket.

THE NUCLEAR CULTURE
SOURCE BOOK

The Nuclear Culture Source Book publicerades i samband med utställningen *Perpetual Uncertainty*s öppnande. Boken presenterar alla utställande konstnärer men ger även en bredare översikt om konstnärer som arbetar med ämnen som kärnvapen, kärnteknik och strålning, sammanlagt drygt 60 konstnärer representeras med varsitt bidrag i form av en boksida. I boken ingår också nyskrivna texter av Peter C. van Wyck, Timothy Morton, Jahnvi Phalkey, Noi Sawaragi, Eiko Honda, Victor Gama, Susan Schuppli och Nicola Triscott. Dessutom curator och redaktör Ele Carpenters intervjuer med medlemmar i en samrådsgrupp för nedrustning av kärnvapenbestyckade ubåtar. Boken publicerades av Black Dog Publishing i samarbete med Bildmuseet och Arts Catalyst.

Språk: engelska
ISBN: 978-1-911164-05-0 (207 s)

THEATRICAL FIELDS/
CRITICAL STRATEGIES
IN PERFORMANCE, FILM
AND VIDEO

2013 kuraterade Ute Meta Bauer utställningen *Theatrical Fields* för Bildmuseet, en utställning om det teatrala inom performance, film och video. Den visades därefter på NTU Centre for Contemporary Art Singapore och 2016 publicerades boken *Theatrical Fields: Critical Strategies in Performance, Film and Video*. Boken dokumenterar utställningarna på Bildmuseet respektive NTU CCA Singapore och innehåller dessutom förord av Ute Meta Bauer och Katarina Pierre, texter av Ute Meta Bauer, Eva Meyer, Bertolt Brecht, Marina Warner, Mikhail Bakhtin, Timothy Murray, Jaques Derrida, Josette Féral, Giuliana Bruno, Régis Durand, Katharina Sykora, Antonin Artaud, Jean-François Lyotard, samt transkribering av samtal på Bildmuseet mellan Ute Meta Bauer, Anca Rujoiu, Judith Barry, Stan Douglas, Isaac Julien, Michael Newman, Mark Nash och Constanze Ruhm. Boken publicerades av Koenig Books i samarbete med Bildmuseet och NTU CCA Singapore.

Språk: Engelska
ISBN: 3-86335-923-2 ; 978-3-86335-923-2 (206 s)

MIEN MEO MIENG / CONTEMPORARY ART FROM VIETNAM

Mien Meo Mieng / Samtida konst från Vietnam var den hittills mest omfattande presentationen av vietnamesisk konst i Sverige. Skulptur, video, måleri, teckning och installation av 14 vietnamesiska konstnärer verksamma i hemlandet fyllde Bildmuseet under sommaren och hösten 2015. De flesta av verken var skapade under de senaste två åren och några hade producerats särskilt för denna utställning. De berörde ämnen som krigens efterverkningar, yttrandefrihet, ekonomiska villkor, migration och dagens vietnamesiska samhälle. Utställningen producerades i samarbete med Tran Loung, en av Vietnams mest framstående curatorer.

I anslutning till utställningen publicerades boken *Mien Meo Mieng / Contemporary Art from Vietnam*, med ett rikt bildmaterial och nyskrivna texter av utställningens kurator Tran Luong, konstnären Veronika Radulovic och assisterande kurator Le Thuan Uyen. Redaktör Brita Täljedal, Bildmuseet.

Språk: engelska och svenska.
ISBN: 978-91-7601-333-5 (93 s)

IASPIS

Iaspis (International Artist Studio Programme In Sweden) är Konstnärsnämndens internationella ateljéprogram för yrkesverksamma konstnärer. Sedan år 1999 erbjuder Umeå en ateljéplats i upp till tre månader per år för utländska konstnärer och utställningskuratorer. Syftet är att utveckla kontakter mellan konstnärer i Sverige och aktörer på den internationella arenan och på så sätt bidra till konstnärlig fördjupning och förbättrade arbetsvillkor. Iaspis Umeå är ett samverkansprojekt mellan Bildmuseet Umeå universitet, Konsthögskolan Umeå universitet, Umeå Kommun, Verkligheten, Vita kubén Norrlandsoperan och Museum Anna Nordlander.

Representanter 2016 har varit: Micael Norberg, Konsthögskolan, Clarissa Siimes, Verkligheten, Helena Wikström, Vita kubén Norrlandsoperan, Moa Krestensen, Umeå kommun och Anders Jansson, Museum Anna Nordlander i Skellefteå.

Under hösten 2016 bjöd gruppen in två konstnärer: Moe Satt från Burma och Essi Kausalainen från Finland. Dessa är båda performancekonstnärer och deras vistelser i Umeå sammanföll med *Rum för performance* - performanceveckor på Bildmuseet i samarbete med Vita kubén, 13 september-1 oktober. Här deltog båda konstnärerna med egna akter. De fick göra konstnärspresentationer tisdag 27 maj kl. 18.30 i Bildmuseet och hade då också ett samtal om sina erfarenheter av performance-konsten lett av Micael Norberg, Konsthögskolan. Inom ramen för *Rum för performance* höll dessutom Essi Kausalainen en workshop 28-29 maj. Under oktober och november fick de båda konstnärerna möjlighet att ha sina arbetsplatser i gästateljén på kulturhuset Väven. De höll också presentationer för studenter på Konsthögskolan samt gjorde även, tillsammans med några av Iaspis-representanterna, ett studiebesök i Skellefteå den 4 november. Anders Jansson visade Skellefteå museum, Skellefteå konsthall och Museum Anna Nordlander.

MEDIA

Mediebevakningen av Bildmuseet har varit fortsatt positiv under 2016. Förutom ett antal neutrala artiklar om Umeå kommuns stöd till stadens museer har redaktioner runt om i landet rapporterat om vår verksamhet i mycket positiva ordalag. Särskilt glädjande är att två av årets utställningar har topprankats av konstredaktionen på Sveriges största dagstidning, Dagens Nyheter.

Bildmuseets utställningar får fortfarande god nationell bevakning, även om Stockholmscentrering och presskris fortsätter att påverka. Drygt 50 av årets artiklar om Bildmuseet har publicerats utanför Umeåregionen, från Norrbotten till Skåne. Av dessa har 8 artiklar kunnat läsas i Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet. Nyhetsbyrån TT förmedlade 5 artiklar om Bildmuseet till riks- och regionalpress över landet.

Sammanlagt har svensk tryckt dagspress, fackpress och nyhetsbyråer publicerat 283 artiklar eller notiser där Bildmuseet omnämns. Lägger man till de artiklar som under året har publicerats av svenska webbredaktioner blir summan 506. Sammanlagt 11 olika radio- och tv-inslag har producerats av Sveriges Radio och Sveriges Television, och varje inslag har vanligtvis sänts vid ett flertal tillfällen (källa: Retriever).

Störst uppmärksamhet av årets utställningar fick de allra största satsningarna: sommarutställningen om det amerikanska designerparet Charles och Ray Eames samt höstutställningen *Perpetual Uncertainty*, som båda fyllde Bildmuseets alla våningsplan. Båda lyftes fram av de stora riksmidierna och spreds till tidningar över hela landet genom artiklar av nyhetsbyrån TT. Dagens Nyheters kulturredaktion publicerade en fin och stort uppslagen recension av Eames-utställningen och lyfte fram den som en av sommarens bästa. Senare listade de *Perpetual Uncertainty* som en av höstens fem mest intressanta utställningar. Även performancedagarna i september omnämndes i riksmidia och fick dessutom mycket positiv uppmärksamhet lokalt.

Vid sidan om de traditionella medierna blir det allt viktigare att fortsätta bevaka vad våra besökare och andra skriver om oss i sociala medier. Under 2016 har 3-4 facebook-, twitter-, instagramposter och blogginlägg varje dag handlat om Bildmuseet, sammanlagt 1249 inlägg (Källa: Notified). Vi har genomgående fina omdömen och extremt höga betyg där sådana kan ges: Facebook 4.4/5, TripAdvisor 4.5/5 och Google 4.7/5.

ÖPPETTIDER / BESÖKSSTATISTIK

ÖPPETTIDER

Tisdag	11-20
Onsdag-Söndag	11-18
Måndag	Stängt

BESÖKS- STATISTIK

Januari	7094
Februari	5374
Mars	6990
April	8355
Maj	7445
Juni	5535
Juli	5771
Augusti	5391
September	6849
Oktober	6887
November	5987
December	5416

Totalt 77 094 besökare år 2016

EKONOMI

Bildmuseets intäkter uppgick 2016 till 30,6 Mkr. Umeå universitet bidrog med 16,6 Mkr varav 2,0 Mkr i ett särskilt åtagande från Utbildningsdepartementet. Ur en hyresrabatt från Balticgruppen Design AB satsade universitetet ytterligare 3,7 Mkr på uppbyggnaden av Bildmuseets verksamhet, och därutöver 1,5 Mkr ur Balticgruppens tidigare donation (2007) till Umeå universitet. Från Kulturdepartementet har Bildmuseet ett årligt stöd på 0,7 Mkr. Externa bidrag under 2016 bestod av 5,0 Mkr från Umeå Kommun samt ett mindre projektbidrag från Kulturfonden för Sverige och Finland. Periodiserade externa medel (bidrag från föregående år som använts under 2016) bidrog till intäkterna med 0,5 Mkr, medfinansiering 1,7 Mkr. Intäkter från försäljning i bokshopen uppgick till 0,8 Mkr. Mindre intäkter har även erhållits för visningar och uthyrning av Flexhallen, samt för turnering av utställningen *The World was Flat*.

Kostnaderna under 2016 uppgick totalt till 31,0 Mkr varav personalkostnader samt arvoden till konstnärer, kuratorer och föreläsare 11,4 Mkr, lokalkostnader 7,9 Mkr, avskrivningar 0,8 Mkr, universitets- och fakultetsgemensamma kostnader 2,5 Mkr och driftskostnader 8,3 Mkr.

Årsbokslutet uppvisade därmed ett resultat för 2016 på -0,4 Mkr

STYRELSE

Dan Brändström, ordförande, Stockholm
Birgitta Bernspång, medicinsk fakultet
Anna Croon Fors, samhällsvetenskaplig fakultet
Ella Lepiskö, studeranderepresentant Umeå studentkår
Anders Lundin, teknisk-naturvetenskaplig fakultet
Maria Löfgren, lärarhögskolan
Sara Persson, studeranderepresentant Umeå studentkår
Marie-Louise Rönnmark, Umeå kommun
Anton Sandin, studeranderepresentant Umeå studentkår
Sara Sandström, Galleri Andersson/Sandström
Eva Skåreus, humanistisk fakultet

PERSONAL

Bildmuseets ordinarie personal:

Katarina Pierre, museichef
Mattias Andersson, museiassistent
Olle Ebgen-Ljungblad, museitekniker
Jonas Holmberg, museivärd (tjänstledig)
Sofia Johansson, museiintendent
Karin Jonsson, museipedagog
Lisa Lundström, museiintendent
Denise Mångsén, museipedagog
Emma Mårtensson, museivärd
Karin Nordbrandt, museivärd
Magnus Olofsson, museitekniker
Pierre Persson, museivärd
Maja Sandow, administrativ samordnare
Brita Täljedal, museiintendent
Helena Vejbrink, kommunikatör
Martina Wolgast, museivärd
Polly Yassin, museivärd

Under året har även visstidsanställda konstpedagoger, museivårdar och tekniker arbetat vid Bildmuseet.

PRAKTIKANTER

Emma Pasanen var praktikant 11 april-27 maj, från programmet för museer och kulturarv vid Umeå universitet. Hon följde främst konstpedagogerna och assisterade i Bildverkstaden men bistod också vid nedpackning av utställningar och hjälpte till vid programverksamhet. Dessutom gjorde hon två publikundersökningar, varav en tillsammans med Tove Backman (se nedan).

Tove Backman var praktikant, 22 mars-2 juni. Hon läste sjätte och sista terminen på programmet för Medie- och kommunikationsvetenskap vid Umeå universitet och följde främst Bildmuseets kommunikations- och marknadsföringsarbete. Hon gjorde bland annat en publikundersökning bland studenter tillsammans med Emma Pasanen.

Bodil Markström, årskurs 2 Samhällsprogrammet, Midgårdsskolan, praktiserade 22-26 februari.

Under tre veckor, 29 nov-15 dec, genomförde nio studenter från Bild 2, Estetiska ämnen vid lärarutbildningen, Umeå universitet, didaktisk praktik i Bildmuseet. De handledes av Bildmuseets konstpedagoger och var med och planerade och genomförde visningar och workshops för besökande skolklasser.

Helena Bylund har arbetstränat i den pedagogiska verksamheten fr.o.m. 1 november 2016 och kommer att fortsätta t.o.m april 2017.

UTSTÄLLNINGAR

John Akomfrah / Vertigo Sea
- 2016/01/17

John Akomfrahs trekanaliga filminstallation *Vertigo Sea* är en meditativ skildring av människans relation till havet: om havets betydelse för migration, i krig och konflikt, för slaveriet och för kolonialiseringen av världen. Det är en berättelse om människa och natur, om skönhet, våld och utsatthet. Herman Melvilles roman *Moby Dick* och Heathcote Williams *Whale Nation* är två litterära utgångspunkter.

Vertigo Sea hade premiär på 2015 års Venedigbiennal, *All the World's Futures*. Som första turnéplats efter biennalen visades verket på Bildmuseet i samarbete med BAC-Baltic Art Center. John Akomfrah (f. 1957 i Accra, Ghana) bor och arbetar i London. Han var en av grundarna till nyskapande Black Audio Film Collective. Hans verk har bland annat visats på Liverpool-biennalen, Documenta i Kassel, De Balie i Amsterdam, Centre Pompidou i Paris, Serpentine Gallery och Whitechapel Gallery i London och MoMa, New York, samt även på de internationella filmfestivalerna i Cannes och Toronto samt Sundance Festival.

Vertigo Sea producerades av Smoking Dogs Films med stöd från BAC-Baltic Art Center och Bildmuseet, Statens Kulturråd, Sharjah Art Foundation, BBC Natural History Unit, British Film Institute, Arts Council of England samt Tyneside Cinema Gallery.

Julio Le Parc / Lumière
- 2016/04/17

Julio Le Parc experimenterar med åskådarens upplevelse av konsten och dess omgivning. Med hjälp av enkla, reflekterande material skapar han stora, spektakulära och medryckande ljusinstallationer. Ljus sätts i rörelse med hjälp av linser och små inbyggda motorer.

Julio Le Parc (f. 1928) är ursprungligen från Argentina men sedan 1960-talet verksam i Frankrike. Han var en av grundarna till Groupe de Recherche d'Art Visuel (GRAV), en konstnärsgrupp som utforskade idéer om interaktivitet och iscensatte engagerande upplevelser på gator och torg i 1960-talets Paris. I dialog med dagens digitala konst har Julio Le Parcs banbrytande verk fått ny aktualitet och hans kinetiska arbeten visas i utställningar världen över. Det här var konstnärens första soloutställning i Skandinavien.

Utställningen producerades av Bildmuseet.
Tack till Daros Latinamerica Collection, Zürich och artEDU Stiftung.

UTSTÄLLNINGAR / FULLSTÄNDIGT PROGRAM

The World was Flat

- 2016/03/27

Jorden var platt, nu är den rund och den kommer att bli ett hologram. Utställningen *The World was Flat* visade samtida konst som utforskar idéer om tid och rum. Det kunde handla om astrologins makt eller shamanen som förmedlare mellan rationellt och övernaturligt, men också om människans önskan om ordning och logiska förklaringar till fenomenen.

The World was Flat innehöll verk av Julieta Aranda, Erick Beltrán, François Bucher, Rometti Costales, Harun Farocki, Jeppe Hein, Herman von Helmholtz, Klara Hobza, Bernd Kröplin, Lina Maria López, Douwe Mulder, John Mario Ortiz, Julien Prévieux, Benoit Pype, Manuela Ribadeneira, Tomás Saraceno och Daniel Steegmann Mangrané. Föremål lånades också in från Berlins medicinhistoriska museum vid universitetssjukhuset Charité.

Utställningen producerades av Bildmuseet och sammanställdes av François Bucher och Lina Maria López. Den kompletterades av en serie samtal kring föränderliga världsbilder med forskare från Umeå universitet.

The World was Flat och dess programverksamhet var en del av universitetets 50-årsjubileum. Tack till Humlab och Sliperiet vid Umeå universitet, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) i Umeå och Danmarks ambassad i Sverige.

Nisrine Boukhari / Wanderism is a State of Mind

- 2014/05/04

Nisrine Boukharis konst är inspirerad av psykogeografi, teorier om hur miljöer påverkar människors känslor och beteenden. Under de senaste åren har hon arbetat med idéer om hur fysisk och intellektuell rörelse genereras när tankarna får vandra fritt och har myntat begreppet "wanderism". På Bildmuseet ställde hon ut sitt manifest om "wanderism" som en installation.

Nisrine Boukhari (f. 1980) är ursprungligen från Syrien där hon studerade skulptur på universitetet i Damaskus. Hon bedriver forskarstudier vid Universität fr Angewandte Kunst i Wien, Österrike men arbetar från residensvistelser på olika platser runtom i världen. Första delen av 2015 har hon varit stipendiat vid MAWA, Winnipeg, Manitoba, Canada, och vid Nkdale, Dale, Norge. Under hösten 2015 har hon varit Iaspis-stipendiat i Stockholm. Det här var Boukharis första separatutställning i Skandinavien.

Utställningen producerades av Bildmuseet.

Småkrypsboll / Årets svenska bilderbok

2016/03/20 - 2016/08/28

Bilderboken *Småkrypsboll* av författaren Tove Pierrou och illustratören och serietecknaren Joanna Hellgren utsågs till årets bästa svenska bilderbok 2016. I samband med prisutdelningen under Littfest öppnade Bildmuseet en utställning med bilder och originalteckningar ur boken i utställningen *Småkrypsboll / Årets svenska bilderbok*.

Tove Pierrou, född 1980 i Gävle gjorde med *Småkrypsboll* sin författardebut, medan Joanna Hellgren har flera bilderböcker i sin tidigare produktion. Hon har tidigare ställt ut på Bildmuseet som en av de medverkande i utställningen *Serier från norr*.

Snöbollen / Årets svenska bilderbok är ett nationellt jurybedömt bilderbokspris som har delats ut sedan 2011. Bakom priset står Krumelur - föreningen för unga ord i norr i samarbete med Svenska Tecknare, Kulturföreningen Pilgatan, Länsbiblioteken i Västerbotten och Västernorrland, Umeå kommun, Littfest och Bildmuseet.

Utställningen producerades av Bildmuseet

Charles och Ray Eames

2016/04/17 - 2016/09/05

Charles och Ray Eames är två av 1900-talets mest inflytelserika formgivare. Tillsammans rörde de sig ledigt mellan fälten för fotografi, film, arkitektur, utställningsproduktion samt möbel- och produktdesign. Eames Office i Los Angeles var verksamhetens nav där de producerade banbrytande design med en gränsöverskridande kreativitet som var utmärkande för deras arbete.

Utställningen presenterade möbler, produkter, modeller och multimedia-installationer, men också personliga brev, fotografier och teckningar. Den visade bredden på paret Eames innovativa arbete, påminde om deras lekfulla idéer och gav oss en inblick i deras liv.

Charles Eames (1907-1978) föddes i Missouri, USA, och började sin karriär som arkitekt. Ray Eames (1912-1988) föddes i Kalifornien och utbildade sig från början till konstnär.

Utställningen kuraterades och producerades av Barbican Art Gallery, London, i samarbete med Eames Office. Den möjliggjordes genom stöd från Terra Foundation for American Art.

UTSTÄLLNINGAR / FULLSTÄNDIGT PROGRAM

Umeå konsthögskola / Digging for Fire 2016/05/07 - 2016/05/22

Årets examensutställning av masterstudenterna vid Konsthögskolan, Umeå universitet, presenterade verk av Corazon Belen, Chiara Bugatti, Elin Båve, Thomas Hansson, Ludvig Helin, Hanna Una Holmquist, Josef Jägnefält, Viktor Lindberg, Elin Tui Lund, Jennifer Myerscough, Jakob Westberg och Samuel Åhlman. Professor Christoph Draeger var huvudhandledare för utställningen.

Utställningstiteln *Digging for Fire* refererade till konstnärens arbetsprocess - att ihärdigt arbeta sig fram mot något formlost och ännu inte gripbart.

Utställningen var kulmen av fem års studier i fri konst och visade upp en bredd av konstnärliga praktiker. Under utbildningen har studenterna utvecklat självständiga arbetsmetoder utifrån sina specifika intressen och temperament. De individuella konstnärskapen fortsätter nu den pågående diskussion som en konstnärlig högskoleutbildning innebär och hjälper till att bygga.

Utställningen producerades av Bildmuseet och Konsthögskolan vid Umeå universitet

Saara Ekström / Alkemi 2016/06/12 - 2016/09/05

Liv och död, blomning och vissnande, attraktion och avsky utmanar varandra i Saara Ekströms provocerande estetik. Hon sammanför kontrasterande fenomen på oväntade och oroande sätt och ifrågasätter på så vis kulturellt bundna föreställningar om vad objekt och material symboliserar. Utställningstiteln *Alkemi* refererade till förädling och förändring av symboliska värden.

Främst arbetar Saara Ekström med fotografi och video, men även med text, ljud och skulpturala installationer. Utställningen presenterade ett urval av konstnärens allra senaste verk och utgick från hennes fascination över alkemiska processer.

Saara Ekström (f. 1965, Finland) har ställt ut i USA, Brasilien, Japan och på olika platser i Europa. Hennes verk finns i ett flertal offentliga samlingar och hon har nominerats till prestigefyllda priser, däribland Ars Fennica och Carnegie Art Award.

Utställningen kuraterades i samarbete med Laura Köönikkä, Finnish Art Agency och producerades av Bildmuseet. Tack till Kulturfonden för Sverige och Finland.

Fouad Elkoury / Den bästa dagen

2016/06/12 - 2016/09/05

I videoinstallationen *Le plus beau jour* [Den bästa dagen] lät fotografen och filmaren Fouad Elkoury sina egna fotografier, från olika tider och geografiska platser, möta utdrag ur dikten *To Be in a Time of War* av den libanesiska författaren och konstnären Etel Adnan. I poetiskt samspel mellan bild och text förmedlades erfarenheter av en föränderlig tillvaro, genom parallella historier om krig, vardag, kärlek och förtvivlan.

På 1980-talet dokumenterade Fouad Elkoury inbördeskriget i Libanon. Senare har han börjat ifrågasätta den enskilda fotografiska bilden och väljer istället att kombinera flera olika medier för att skapa nya betydelser, till exempel fotografi, text, ljud och video. Dessa lager av information väcker olika associationer hos varje betraktare och många nya berättelser skapas.

Fouad Elkoury (f. 1952, Paris) bor och verkar i Paris och Beirut och är en av grundarna av Arab Image Foundation. Elkoury har publicerat en rad fotoböcker och hans bilder har bland annat ställts ut på Palais de Tokyo i Paris, Venedigbiennalen och Beirut Art Center. Det här är hans första utställning i Skandinavien.

Utställningen producerades av Bildmuseet

Rum för performance

2016/09/13 - 2016/10/01

I ett samarbete med Vita Kuben bjöd Bildmuseet in till tre veckor med performancekonst. *Rum för performance* var tre veckor med performancekonst, med performance, konstnärssamtal, föreläsningar och film. I inre och yttre rum gavs plats för kropp, rörelse, samtal och tankar.

Under performanceveckorna bjöds besökarna på många typer av performance - lekfulla improvisationer, omsorgsfulla undersökningar, poetiska uppläsningar och fysiskt utmanade akter - av ett tjugotal internationella och svenska konstnärer: Jumana Emil Abboud (Jerusalem), John Court, (Torneå), Essi Kausalainen (Helsingfors), Hanne Lippard (Berlin), Edith Marie Pasquier (London), Moe Satt (Yangon), Zierle & Carter (Cornwall), Sofia Breimo (Uppsala), Cecilia Germain (Umeå), Ida Hansson (Umeå), Johanna Hästö (Säter), Karl Larsson (Malmö), Eskil Liepa (Umeå), Gunilla Samberg (Umeå), Martin Wallén (Umeå) och WOL performanceduo (Stockholm).

Dessutom framförde studenter vid Konsthögskolan, Umeå universitet, egna performance-verk: Razvan Anghelache, Ellen Angus, Maja Melsted, Jenny Simm, Annika Stridh och Josefine Östlund.

UTSTÄLLNINGAR / FULLSTÄNDIGT PROGRAM

I programmet ingick också film och föreläsningar som gjorde nedslag i performancehistorien och gav inblickar i vad som händer på scenerna idag. Dessutom gavs tre konstnärsledda workshoppar.

Rum för performance var ett samarbete mellan Bildmuseet och Vita Kuben, Norrlandsoperans rum för samtidskonst. Tack till Iaspis och Konsthögskolan vid Umeå universitet.

Perpetual Uncertainty / Samtida konst i atomkraftens tidsålder 2016/10/02 - 2017/04/17

Utställningen *Perpetual Uncertainty / Samtida konst i atomkraftens tidsålder* samlade konstnärer från Europa, Japan, USA och Australien som undersöker erfarenheter av atomkraft, radioaktivt avfall, strålning och den komplexa relationen mellan kunskap och mycket långa tidsperspektiv.

Utställningens konstverk diskuterade hur kärnkraften har påverkat vår tolkning av begrepp som arkiv, minne, kunskap och tid. Hur kan man förstå och visualisera halveringstidens svindlande tidsperspektiv? Hur kan vi arkivera och kommunicera kunskapen om radioaktiviteten från generation till generation hundratusentals år in i framtiden?

Medverkande konstnärer var James Acord, Shuji Akagi, Lise Autogena och Joshua Portway, Erich Berger och Mari Keto, Nick Crowe och Ian Rawlinson, Don't Follow the Wind, Finger Pointing Worker, Dave Griffiths, Isao Hashimoto, Erika Kobayashi, David Mabb, Cécile Massart, Eva och Franco Mattes, Yelena Popova, Susan Schuppli, Shimpei Takeda, Kota Takeuchi, Thomson & Craighead, Suzanne Treister, Andy Weir, Robert Williams och Bryan McGovern Wilson samt Ken + Julia Yonetani.

Till utställningen hörde ett program av filmer, öppna samtal och föreläsningar av forskare och experter. Det innehåller konstfilm, dokumentärer och spelfilm av ChimPom / Gair Dunlop / Marilyn Fairskye / Nina Fischer och Maroan el Sani / Peter Galison och Rob Moss / Karen Kramer / Cécile Massart / Eva och Franco Mattes, Todd Chandler, Jeff Stark / Fredrik Oskarsson / The Otolith Group / Su Rynard / Mika Tannila & Jussi Eerola / Jane och Louise Wilson.

Perpetual Uncertainty producerades av Bildmuseet och kuraterades av Ele Carpenter, Goldsmiths University of London. Till utställningen hörde boken *The Nuclear Culture Source Book*, publicerad i ett samarbete mellan Bildmuseet, Arts Catalyst och Black Dog Publishing.

Ele Carpenter driver också det konstnärliga forskningsprojektet *Nuclear Culture* vid organisationen Arts Catalyst i London.

PROGRAM

JANUARI

SÖN 24/1 kl 14:00–15:00

Specialvisning av *Julio Le Parc / Lumière*.

Museiintendent Cecilia Andersson gav en visning av utställningen *Julio Le Parc / Lumière*. Julio Le Parc experimenterar med åskådarens upplevelse av konsten och dess omgivning. Med hjälp av enkla, reflekterande material skapar han stora, spektakulära och medryckande ljusinstallationer.

FEBRUARI

TIS 2/2 kl 18:30–20:00

Med rörelse i tankarna

Föreläsning och workshoppar med öppna samtal om datorarbete och rörelse i vardagen. Med Helena Tobiasson från KTH/Interaktiva institutet och Catharina Henje med studenter från Designhögskolan.

LÖR 9/2 kl 17:30–20:00

Hur kan vi leva med eller utan plast i framtiden?

En workshop där vi funderade över och fantiserade om vad vi gör med plast och vad plast gör med oss.

SÖN 14/2 kl 10:00–16:00

Kortkurs i konstnärligt bokbinderi

Konstnärsböcker tillverkades under en workshop ledd av fotografen och bokbindaren Nico Baumgarten och konstnären Nisrine Boukhari.

SÖN 21/2 kl 14:00–15:00

Specialvisning av *The World was Flat*

Museiintendent Lisa Lundström gav en visning av utställningen *The World was Flat*, med verk av sexton internationella samtidskonstnärer som utforskade idéer om tid och rum.

ONS 24/2 kl 11:00

Bokrea i Bildmuseets shop

Årets bokrea startade i Bildmuseets shop - den största och mest intressanta konstboksrean i stan. Besökarna kunde fynda bland ett unikt urval böcker, konstkataloger och olika sorters bildsouvenirer.

MARS

LÖR 19/3 kl 19:00–22:00

Littfest på Bildmuseet

Littfest-mingel och öppet samtal om urbaniseringens baksida med Catharina Thörn och Po Tidholm, samt om skrivande som motstånd med Samira Motazedhi och Elisabeth Hjorth.

PROGRAMVERKSAMHET / FULLSTÄNDIGT PROGRAM

SÖN 20/3 kl 14:00–15:00

Vernissage: *Småkrypsboll* / Årets svenska bilderbok

Vernissage för en utställning med originalbilder ur och skisser till årets svenska bilderbok, *Småkrypsboll* av Joanna Hellgren och Tove Pierrou. Joanna Hellgren fanns på plats för att berätta om den prisade boken.

APRIL

LÖR 9/4 kl 11:00–15:00

Skapa musik tillsammans med ljudkonstnären Lisa Busby

Workshop i experimentellt musikskapande med ljudkonstnären Lisa Busby. Kasettband, skivspelare, leksaker och rösten användes för att undersöka upprepande, slitage, collage och improvisation.

LÖR 9/4 kl 16:30–18:00

Musikperformance med Lisa Busby

Musikern, konstnären och DJ:n Lisa Busby gav en solospelning med låtar från sin nya skiva. Busby gör musik med skivspelare och kasettband, leker med collage, minimalistiska ljud och en fantastisk popröst.

LÖR 16/4 kl 13:00–16:00

The World of Charles and Ray Eames

Föreläsningar och samtal. Eames Demetrios från Eames Office, Catherine Ince, kurator för utställningen *The World of Charles and Ray Eames* och Pat Kirkham, professor i designhistoria vid Kingston University föreläste.

SÖN 17/4 kl 14:00–18:00

Vernissage: Utställningen *Charles och Ray Eames* öppnades

Charles och Ray Eames är två av 1900-talets mest inflytelserika designers. Tillsammans rörde de sig ledigt mellan fälten för fotografi, film, arkitektur, utställningsproduktion samt möbel- och produktdesign.

SÖN 17/4 kl 15:00–16:00

Visning av Eames Demetrios

I samband med invigningen av utställningen *Charles och Ray Eames* gav sonsonen Eames Demetrios, chef för Eames Office, en visning.

TIS 19/4 kl 18:30–20:00

Film: *Eames: The Architect and the Painter*

Visning av filmen *Eames: The Architect and the Painter* (85 min) av Jason Cohn och Bill Jersey, 2011.

SÖN 24/4 kl 14:00–15:00

Vad säger sakerna? 1940- och 1950-talets idéer om möbler, möblering och modernitet.

Föreläsning av Maria Göransdotter, lärare i designhistoria vid Designhögskolan, Umeå universitet.

TIS 26/4 kl 18:30–19:30

Panorama över Eames House

Samtida perspektiv på Charles och Ray Eames arkitektur. Föreläsning av Katrin Holmqvist-Sten, universitetslektor i arkitekturhistoria, Umeå universitet.

MAJ

TIS 3/5 kl 18:30–20:00

Designduon Charles och Ray Eames

Passion, lek och problemlösning. Om att ge form för ett ändamål och samtidigt skapa en designklassiker. Föreläsning av Li Pamp, designexpert och programledare.

LÖR 7/5 kl 14:00–15:00

Vernissage: *Digging for Fire*

Årets examensutställning av studenter vid masterprogrammet på Konsthögskolan, Umeå universitet. Välkomsttal av Svetlana Heger, rektor för Umeå konsthögskola. Professor Christoph Draeger presenterade utställningen.

SÖN 8/5 kl 14:00–15:00

Charles och Ray Eames filmer

Designduon Eames experiment med rörlig bild, som fortsätter att inspirera än idag visades. Tio filmer, sammanlagt 71 min.

TIS 10/5 kl 18:30–19:30

Studenter från Konsthögskolan visade sin utställning

Visning av utställningen *Digging for Fire*, av och med årets avgångsstudenter från masterprogrammet i fri konst vid Konsthögskolan, Umeå universitet.

SÖN 15/5 kl 13:00–14:00

Stipendieutdelning

Stipendieutdelning bland konstnärerna i Konsthögskolans avgångsutställning *Digging for Fire*.

SÖN 15/5 kl 13:00–14:00

Studenter från Konsthögskolan visade sin utställning

Masterstudenterna Jennifer Myerscough och Thomas Hansson presenterade utställningen *Digging for Fire*. Visningen hölls på engelska.

TIS 17/5 kl 18:30–19:30

Studenter från Konsthögskolan visade sin utställning

Masterstudenterna Jennifer Myerscough och Thomas Hansson presenterade utställningen *Digging for Fire*, med verk av årets avgångsstudenter från masterprogrammet i fri konst vid Konsthögskolan, Umeå universitet.

PROGRAMVERKSAMHET / FULLSTÄNDIGT PROGRAM

SÖN 22/5 kl 14:00–15:00

Studenter från Konsthögskolan visade sin utställning

Visning av utställningen *Digging for Fire*, med verk av årets avgångs-studenter från masterprogrammet i fri konst vid Konsthögskolan, Umeå universitet. Det här var sista visningstillfället och alla tolv konstnärer medverkade för att presentera sina verk.

JUNI / JULI

SÖN 12/6 kl 14:00–18:00

Vernissage. Två utställningar öppnades

Utställningarna *Saara Ekström / Alkemi* och *Fouad Elkoury / Den bästa dagen* öppnades

SÖN 19/6 kl 14:00–15:00

VK:s kulturpris till Mattias Alkberg

Musikern Mattias Alkberg fick VK:s kulturpris och det delades ut vid en ceremoni på Bildmuseet. Prisutdelningen var öppen för allmänheten.

AUGUSTI

SÖN 28/8 kl 14:00–15:00

Specialvisning: *Charles och Ray Eames*

Museiintendent Brita Täljedal gav en visning av utställningen *Charles och Ray Eames*.

TIS 30/8 kl 18:30–20:00

Charles och Ray Eames filmer

Denna tisdagskväll visades designduon Eames experiment med rörlig bild, filmer som fortsätter att inspirera än idag. Tio filmer, sammanlagt 71 min.

SEPTEMBER

LÖR 9/3 kl 14:00–15:00

Sekularismens roll i dag

Nav Haq, curator för Göteborgs Internationella Konstbiennal 2017 föreläste om *Sekularismens roll i dag*, som var temat för den kommande biennalen.

SÖN 4/9 kl 14:00–15:00

Hemligheten bakom Eames designsuccéer

Dennis Dahlqvist, konst- och designkritiker, föreläste i anslutning till utställningen *Charles och Ray Eames*

LÖR 10/9 kl 11:00–15:00

Pilgatans kulturmarknad

Pilgatans kulturmarknad fortsatte ända till Konstnärligt campus, där studenterna sålde egna arbeten. Bildverkstad, parkour och kafé.

LÖR 10/9 kl 11:00–15:00

Prova på parkour!

Som en del av Pilgatans kulturmarknad och Urban North gavs möjlighet att prova på parkour på torget vid Bildmuseet. Utmanande, kreativt, lekfullt!

SÖN 11/9 kl 11:00–14:00

Prova på parkour!

Som en del av Urban North gavs möjlighet att prova på parkour på torget vid Bildmuseet. Utmanande, kreativt, lekfullt!

SÖN 11/9 kl 14:00–16:00

Dans: Liveuppträdanden

Som en del av Urban North 2016 bjöd Bildmuseet på liveuppträdanden med dansgruppen *Savage Pandaz* (kl 14) samt dancehallgruppen *So Special Crew* från Umeå (kl 15)

TIS 13/9–SÖN 18/9

The Misfits: 30 Years of Fluxus

Dokumentärfilm från 1993 av Lars Movin (80 min) med Fluxuskonstnärer som Joseph Beuys, John Cage, Jonas Mekas och Yoko Ono. Filmen visades i loop under hela perioden.

TIS 13/9 kl 18:00–21:00

Öppningskväll - *Rum för performance*

Invigning av performanceveckorna! Performance av Moe Satt och Martin Wallén. Bill Olson, performancepionjär i Umeå, berättade och Gabriel Bohm Calles gav en introduktion till performancekonsten.

LÖR 17/9 kl 10:00 – SÖN 18/9 kl 16:00

Performance-workshop med Gabriel Bohm Calles

Två dagars performance-workshop ledd av Malmö-baserade konstnären Gabriel Bohm Calles; en del av programmet för performanceveckorna *Rum för performance*.

LÖR 17/9 11:00–18:00

Performance

Performance av John Court, Gunilla Samberg, Jumana Emil Abboud, Hanne Lippard, Maja Melsted och Jenny Simm.

PROGRAMVERKSAMHET /
FULLSTÄNDIGT PROGRAM

SÖN 18/9 kl 13:00–18:00

Performance

Performance av konstnärerna Jumana Emil Abboud, Johanna Hästö och Edith Marie Pasquier

SÖN 18/9 kl 15:00–16:00

Filipa Ramos

Londonbaserade kuratorn Filipa Ramos gav en föreläsning om konstnären Joan Jonas, en pionjär inom videokonst och performance.

TIS 20/9 kl 11:00–20:00

Joan Jonas / Reanimation

Filmad performance framförd under Jazzfestivalen 2013, då konstnären medverkade i Bildmuseets utställning *Theatrical Fields*. Filmen visades i loop.

TIS 20/9 kl 18:30–18:50

Performance: Karl Larsson

Läsning av malmöbaserade konstnären Karl Larsson.

TIS 20/9 kl 19:00–20:00

Artist talk: Edith Marie Pasquier

Hur man förklarar bilder för en död hare, en varg och sju vilda fåglar.
Konstnären Edith Marie Pasquier (London) reflekterade över Joseph Beuys performance med djur.

ONS 21/9 kl 11:00–18:00

Joan Jonas / Reanimation

En filmad performance framförd under Jazzfestivalen 2013, då konstnären medverkade i Bildmuseets utställning *Theatrical Fields*. Filmen visades i loop.

TORS 22/9–SÖN 25/9

Joan Jonas / Reanimation

En filmad performance framförd under Jazzfestivalen 2013, då konstnären medverkade i Bildmuseets utställning *Theatrical Fields*. Filmen visades i loop under hela perioden.

LÖR 24/9 kl 11:00 – SÖN 25/9 kl 18:00

Performance-workshop med Zierle & Carter

Två dagars performance-workshop ledd av den brittiska konstnärssduon Zierle & Carter.

LÖR 24/9 kl 13:00–16:00

Performance

Performance av Cecilia Germain, WOL performanceduo m fl.

SÖN 25/9 kl 13:00–16:00

Performance

Performance av konstnärerna Ida Hansson, Eskil Liepa, Zierle & Carter m.fl.

FRE 13/9–LÖR 1/10 kl 11:00–18:00

Performancefilmer

Filmad performance av John Court, Essi Kausalainen, Zierle & Carter och andra konstnärer. Filmerna visades i loop under hela perioden.

TIS 27/9 kl 18:30–21:00

Konstnärssamtal med Essi Kausalainen och Moe Satt

Essi Kausalainen (Helsingfors, Finland) och Moe Satt (Yangoon, Burma) presenterade sina konstnärskap och samtalade om performancekonst med Micael Norberg, Konsthögskolan vid Umeå Universitet.

TORS 29/9 kl 11:00–FRE 30/9 kl 18:00

Performance-workshop med Essi Kausalainen

Två dagars performance-workshop ledd av den Helsingforsbaserade konstnären Essi Kausalainen, i samband med performanceveckorna *Rum för performance*.

TIS 27/9–LÖR 1/10 kl 11:00–18:00

Filmvisning

På balkongen, plan 2, visades en film av Mark Harvey (Auckland).
Filmen visades i loop under hela perioden.

OKTOBER

LÖR 1/10 kl 11:00–18:00

Performancefilmer

I Flexhallen visades performancefilmer av John Court, Essi Kausalainen, Zierle & Carter m.fl. Filmerna visades rullande under Bildmuseets öppettider, utom när annat program pågick.

LÖR 1/10 kl 11:00–18:00

Performance

Performance av konstnärerna Sofia Breimo, Essi Kausalainen, Zierle & Carter m.fl.

SÖN 2/10 kl 14:00–14:30

Vernissage: *Perpetual Uncertainty*

Vernissage för utställningen *Perpetual Uncertainty / Samtida konst i atomkraftens tidsålder*. Utställningen öppnades av Hans Adolfsson, rektor för Umeå universitet.

PROGRAMVERKSAMHET / FULLSTÄNDIGT PROGRAM

SÖN 2/10 kl 14:30–15:30

Ele Carpenter / *Perpetual Uncertainty*

Utställningens kurator Ele Carpenter gav en guidad visning på engelska.

SÖN 2/10 kl 16:00–17:00

Pannelsamtal om konst och kärnkraftskultur

Cécile Massart, Kenji Kubota, David Mabb, Robert Williams och Julia Yonetani, medverkande konstnärer i *Perpetual Uncertainty*, i samtal med Ele Carpenter, utställningens kurator.

SÖN 9/10 kl 14:00–15:00

Dolly Jørgensen

Föreläsning och film: Miljö- och teknikhistorikern Dolly Jørgensen, Luleå tekniska universitet, föreläste om hur människan förändrar världen och dess invånare, i anslutning till utställningen *Perpetual Uncertainty*. Sverigepremiär för Karen Kramers film *The Eye That Articulates Belongs on Land* (23 min).

SÖN 9/10 kl 14:00–14:30

The Eye That Articulates Belongs on Land

Film: Svensk premiär för Karen Kramers film *The Eye That Articulates Belongs on Land*, 2016, 22:57 min.

SÖN 16/10 kl 14:00–15:30

Dokumentärfilm / *Nuclear Neighbour*

Film: *Nuclear Neighbour*, 2016 (78 min). Fredrik Oskarsson, filmens regissör och producent, gav en introduktion till filmen

LÖR 22/10 kl 14:00–15:00

Konsert med konst

Konsert med konstvisning: Nykomponerad musik av Viktor Elinder, inspirerad av konstverk i utställningen *Perpetual Uncertainty*, framfördes live av musikstudenter.

SÖN 30/10 kl 14:00–14:45

Film på tema Fukushima

Visning av Nina Fischers och Maroan el Sanis film *I Live in Fear - Record of a Living Being After March 11* (33 min, 2013). Museiintendent Brita Täljedal gav en introduktion.

NOVEMBER

TIS 01/11 kl 18:30–20:00

Forskarbilder av Tjernobyli

Lennart Johansson, Umeå universitet, och Sören Mattsson, Lunds universitet, båda professorer i medicinsk strålningsfysik, berättade om effekterna av Tjernobylikatastrofen.

SÖN 06/11 kl 14:00–16:00

Filmer på tema Tjernobyl

Bildmuseet visar ett filmprogram med tema *Tjernobyl: Let Them Believe* av Todd Chandler, Jeff Stark, Eva och Franco Mattes (2010, 15 min), *Toxic Camera* av Jane och Louise Wilson (2012, 21 min) och *Precarious* av Marilyn Fairskye (2011, 65 min).

TIS 08/11 kl 10:00 – TORS 10/11 17:00

Konstnärsledd workshop i 3D-printing

Två dagars workshop - tisdag 8 november och torsdag 10 november - i 3D-printning ledd av konstnären Andrew Weir som medverkade i utställningen *Perpetual Uncertainty / Samtida konst i atomkraftens tid*.

SÖN 13/11 kl 14:00–16:00

Filmer på temat underjordiska förvar

Två filmer på temat underjordiska förvar för använt kärnbränsle: *Soulaines* av Cécile Massart (2003, 10 min) och *Containment* av Peter Galison & Rob Moss (2015, 81 min).

TIS 15/11 kl 18:30–19:30

Katarina Pierre gav en visning av *Perpetual Uncertainty*

Museichef Katarina Pierre visade den stora utställningen *Perpetual Uncertainty*, och valde ut ett antal verk som hon berättade om.

LÖR 19/11 kl 11:00–17:00

Rundabordssamtal / *Art and Deep Time Radiation*

Rundabordssamtal om konst och strålningens långa tidsperspektiv i anslutning till utställningen *Perpetual Uncertainty* på Bildmuseet.

SÖN 20/11 kl 14:00–15:00

Moholy-Nagy, Klein och strålning

Kurator Ele Carpenter gav en föreläsning i anslutning till utställningen *Perpetual Uncertainty*. Yves Klein, László Moholy-Nagy och andra konstnärer utforskade kärnvapenhotet efter 2:a världskriget.

TORS 24/11 kl 17:30–19:00

Ellisif Wessel - Finnmarkens Jean d`Arc

Filmfestivalen på Bildmuseet. Vi visar en dokumentär om Ellisif Wessel som på slutet av 1800-talet kämpade mot sociala orättvisor i Finnmarken. Efteråt samtal med Ivar Hartviksen, filmens producent.

LÖR 26/11 kl 14:00–15:30

Queert filmskapande

Filmfestivalen på Bildmuseet. Den här dagen samtal och visning av en film om ofrivillig barnlöshet i en värld där de normativa heterosexuella relationerna sätter reglerna.

PROGRAMVERKSAMHET / FULLSTÄNDIGT PROGRAM

SÖN 27/11 kl 14:00–16:00

Kortfilmer av Peter Weiss

Filmfestivalen på Bildmuseet. Den här dagen visas sex experimentella kortfilmer av filmregissören, konstnären och författaren Peter Weiss, som i år skulle ha fyllt 100 år.

DECEMBER

TIS 6/12 kl 18:30–19:30

Sofia Johansson gav en visning av *Perpetual Uncertainty*

Museiintendent Sofia Johansson gav en visning av utställningen *Perpetual Uncertainty*. Hon berättade om ett antal utvalda verk.

LÖR 10/12 kl 11:00–15:00

Julmarknad på Bildmuseet

Den årliga julmarknaden på Pilgatan, och Bildmuseet var förstas med som vanligt. Det blev julmarknad både i museihopen och på den öppna flexhallsytan en trappa ner, intill kaféet.

5

BÄSTA ENLIGT
DN KULTURMakarna Eames moderna
pionjärer inom formgivningUtställning. Charles och Ray Eames,
Bildmuseet i Umeå

1 De amerikanska makarna Eames är berömda för sina eleganta sittmöbler – utvecklade för massproduktion, med krav på stapelbarhet, lätthet och hållbarhet. Men Bildmuseet i Umeå visar nu att de var betydligt bredare än så och rörde sig över

förbluffande många fält under efterkrigstiden. Här framträder de som pionjärer inom allt från möbelformgivning och experimentell problemlösning till visuell kommunikation och multimedia. Det är en rik och inspirerande utställning, som alla designintresserade borde se. Och för er som inte kan resa till Umeå kan jag rekommendera katalogen. Den återspeglar väldigt väl det kreativa och bildbesatta paret.

Birgitta Rubin

Paret Eames: Charles står andra från vänster och Ray första från vänster i nedre raden.

Skådespelaren Meryl
Streep som ung valpBok. Michael Schulman "Her again.
Becoming Meryl Streep"

2 Tro det eller ej, det fanns en tid då Meryl Streep inte var MERYL STREEP.

I "Her again" undersöker Michael Schulman världens kanske största kvinnliga skådespelare före genombrottet på 70-talet. En fängslande skildring av både hennes estetiska utveckling och tiden: universitetens vänstervåg, den amerikanska och patriarkala method acting-skolans återvändsgränd, andra vågens feminism.

Och så skvallar – efter att ha läst om inspelningen av "Kramer mot Kramer" är det svårt att se Dustin Hoffman med samma ögon. Johan Hilton

Poesi som
tänjer och
vidgar
språketBok. Ann Jäderlund
"djupa kärlek ingen"

Albert Bonniers förlag

3 Även förlaget begåvas med gemena bokstäver, inga versaler, på omslaget till denna diktsamling. Inom dess pärmar råder diktens stilla diktatur.

"Ljuden rinner." Att avsluta och dra sig ur läsningen av denna samling, eller snarare ljudandet och lyssnandet, bär emot. Ann Jäderlund skapar platser att vara på. Man kan prova en annan betoning av ord, pauser, ändra uttal och helt nya saker händer.

Jag kan bara be er att skaffa boken och glädja er åt att den här sortens rika diktning finns här och nu, på svenska. Ett språk som Ann Jäderlund vidgar och tänjer och ger ett mäktigt djup.

Maria Schottenius

Melankolisk och associativ
hotelltripp

Film. Kristian Petri "Hotellet"

4 Kristian Petris nya essäifilm är som gjord för alla hotellnördar som gärna väljer vistelseort efter något anrikt boende. Med sorgen efter en död far i bagaget ger sig Petri ut i världen på en skönt melankolisk resa som bland annat tar honom till det numera nedlagda "Döden i Venedig"-hotellet Des Bains, Marcel Prousts semesterparadis Grand Hotel Cabourg och filmstjärnehotellet Chateau Marmont. Med på färden finns Lars Norén, Stellan Skarsgård och Åsne Seierstad som alla färgstarkt berättar om sina hotellerfarenheter. En associativ nostalgitripp som väldigt fint lyckas gestalta lockelsen och friheten i hotelllivet.

Helena Lindblad

Varmare och öppnare
Radiohead

Skiva. Radiohead "A moon shaped pool"

XL/Playground

5 Efter 30 år med samma medlemmar och en skivkarriär som alltid tagit omvägar är Radiohead den brittiska alternativrockens allra mest ikoniska band, till stor del mot sin vilja. Provocerande superseriösa, varje album är ett mödosamt framvärt exempel på hur man försöker uppfinna hjulet än en gång. Nu är de en aning öppnare än vanligt, med storslagna orkester- och körarrangemang samt ett låtskrivande som bejakar det varma och vemodiga. Samtidigt som typiska textteman som samhällspara- noia och klimatkris hamnar i skuggan av sångaren Thom Yorkes separation.

Nils Hansson

Lampan Skärva
visas i Värnamo.

LOKAL- PRODUCERAT

VI ÄTER ALLT MERNÄRODLAD MAT, så varför ska inte bordet vi sitter vid eller stolen vi använder vara lokalproducerad? Den frågan har industridesignern och curatoren Jenny Nordberg grunnat på. Förra året initierade hon en rad samarbeten mellan skånska formgivare och tillverkare, vilket resulterade i utställningen *Den nya kartan: Skåne*. Nu har hon riktat blicken mot Småland, där lokala formgivare och tillverkare tagit fram en rad produkter som ska visas på Vandalorum i Värnamo mellan den 9 april och 29 maj.

Missa inte!

Spänniga Designmuseum i Köpenhamn är alltid värt ett besök. Från den 11 mars storsatsar museet med en ny permanent utställning med samtida dansk formgivning.

KOM & LEK

NU BJUDER DUNKERS KULTURHUS i Helsingborg in till en lekfull utställning där Sven Nordqvists bildvärld görs levande på ett interaktivt sätt. Här kan små som stora pyssla, läsa och gå på äventyr med Pettersson, Findus, Nasse och de andra klassiska figurerna. Utställningen pågår mellan den 24 april och 22 januari 2017.

allehanda

Redaktör JENS NORDQVIST

Designikonerna Ray och Charles Eames.

Foto: Eames Office LLC

KREATIV DUO

Paret **Eames** hyllas i Umeå

ÄKTA PARET CHARLES OCH RAY EAMES utgjorde tillsammans en av 1900-talets stora kreativa krafter. För andra har haft en sådan stor inverkan på sin tids formgivning som de båda amerikanerna. De rörde sig fritt och ledigt mellan allt från fotografi och film till möbler och arkitektur. Med hjälp av brev, bilder, skisser och möbler uppmärksammas deras banbrytande arbete i en utställning på **Bildmuseet** i Umeå. Charles och Ray **Eames** visas mellan den 17 april och 4 september.

Charles och Ray Eames
stol LCW i formpressad
plywood av valnöt, från
1945-46 klubbades för
8 300 kr (8 000-10 000)
på Bukowskis.

Himmelskt

New Yorks nya landmärke 56 Leonard (ja, det ligger just på den adressen) är Tribecas högsta hus med sina 59 våningar och en av stans mer fantastiska skyskrapor. Jenga-huset, som det ibland kallas, ska stå helt färdigt under 2016. Det är ritat av schweiziska Herzog & De Meuron (känt verk: Fågelboarenan till OS i Peking) och bygger på idén att alla lägenheter är som egna, i sig unika, hus som staplas på varandra. Den som ändå hade en våning här ...

Ny silhuett med stapelbar skrapa.

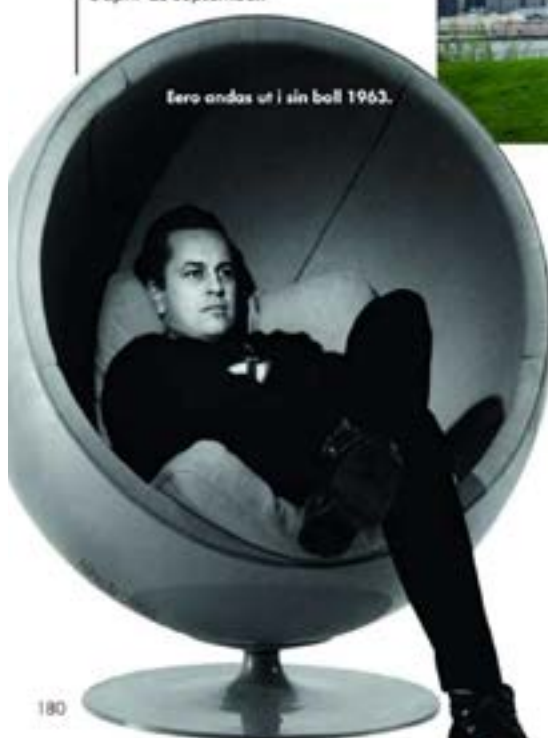
Ray och Charles Eames 1957. Deras stapelbara klassiker till vänster.

Eames i Umeå

Charles och Ray Eames gjorde som vi vet mer än sittmöbler. På Bildmuseet i Umeå visas designparets ikoniska stolar och fåtöljer – förstås – men också andra möbler, skisser på hus, illustrationer, modeller, brev och foton, 17 april–9 september.

FIN FINSK FORM

Vad ens personliga smak än säger – ingen kan väl riktigt motstå Eero Aarnios bulliga former? Designmuseet i Helsingfors öppnar den hittills största utställningen om professor och inredningsarkitekten Aarnio, i dag 83 år, om hans produktion och designtänk. Lekfullt, knasigt, innovativt och spännande, 8 april–25 september.

Eero andas ut i sin boll 1963.

OY från Brooklyn, YO från Manhattan. Deborah Kass skulptur står i Brooklyn Bridge Park till och med augusti.

Inspiration BROOKLYN

Kathleen Hackett jobbar på amerikanska ELLE Decor och släpper i april sin fina bok *Brooklyn Interiors* (Rizzoli). Att kalla hemmen för hipsterhem är en underdrift, men inredningarna är ovanligt inspirerande. Åtminstone för att vara amerikanska. Vi svenskar på New York-besök går gärna över broarna och känner oss hemma i Brooklyn. Här är Kathleens fem bästa tips från hemstadsdelen.

GRACE & FAVOR I WILLIAMSBURG

"Pytteliten drömbutik för alla anglofiler med tapeter, porslin och raliga småsaker."

GRDN I BOERUM HILL

"Här köper jag inte bara fantastiska växter och utemöbler från Fermob, utan perfekta småpresenter som linnenervetter, fågelmatare och trädgårdsverktyg."

PS BOOKSHOP I DUMBO

"I mitt nästa liv ska jag läsa alla böcker här. Konst- och designavdelningen skulle ta dr."

BROOKLYN BRIDGE PARK

"Underbar, får inte nog av den här parken."

ROSEANNE PUGLIESE I BROOKLYN HEIGHTS

"Elegant smyckesbutik i en brownstone. Särskilt örhängena är fina."

Konst

Utställning. Charles och Ray Eames möbler, filmer och multimediainstallationer visas i Umeå

Pionjärparet som designade både liv och verk

Bilden av den berömda formgivarduon Charles och Ray Eames breddas nu på Bildmuseet i Umeå. DN:s **Birgitta Rubin** häpnar över hur mycket de var först med.

"Charles och Ray Eames"

Bildmuseet, Umeå. Visas t o m 4/9.

● I Bildmuseets entréhall hörs ett muntert pling-plongande. Ljudet alstras när en kula rasslar ner över xylofontangenterna i ett sex meter högt "Musikorn", som Charles och Ray Eames utvecklade i samarbete med en kompositör på 1950-talet. Den interaktiva, lekfulla musiken sätter tonen för utställningen om det inflytelserika amerikanska formgivarparet, som sprutade ur sig innovationer från krigsåren fram till Charles död 1978.

Makarna Eames gränsöverskridande pionjärgärning har i dag fått förnyad aktualitet, vilket speglas i urvalet. Här ingår förstås deras ikoniska möbler och banbrytande produktdesign. Men också ett myller av prototyper, modeller, trycksaker, tidskrifter, konstverk, privata foton och brev, jämte sällan visade kortfilmer, bildspel och multimediainstallationer.

Utställningen i Umeå, som kommer från Barbican Center i London, betonar särskilt makarna Eames vittomfattande praktik. Hur ledigt de röorde sig mellan olika fält, hur brett deras nätverk var och hur modernt de arbetade med problemlösning i processer.

Eames Office har jämförts med ett kreativt laboratorium. Vissa saker, som det originella "musikornet", kom aldrig i produktion. Andra gånger ledde material- och formexperimenten fram till deras mest kända möbler, som massstillverkas än i dag.

Bildmuseet visar också hur häpnadsväckande långt före sin tid paret Eames var med visuell kommunikation och idéer som förbättrade informationsåldern. Utifrån foto och film utvecklade de både nya undervisningsformer och marknadsföringsmetoder, liksom avancerade utställningsformat. En höjdpunkt är deras flerkanaliga filminstallation "Think" från 1964, som nu visas för första gången sedan dess.

Utställningen inleds på plan 3 med mötet mellan Charles Eames och Ray Kaiser på Cranbrook Aca-

demy of Arts 1940. Visionära ideal från den europeiska Arts & crafts-rörelsen och Bauhaus präglade denna radikala konsthögskola, där Charles var chef för institutionen för industridesign och Ray en fem år yngre student. Han var utbildad arkitekt och passionerad amatör-fotograf, hon hade gått i lära hos den abstrakte konstnären Hans Hoffmann och hade ett starkt intresse för modern dans.

Vid denna tid var Charles gift och hade fått en dotter. Men Ray blev hustru nummer två efter att hon bistått Charles (och hans kollega Eero Saarinen) med modeller till en möbeltävling på Museum of modern art i New York. Det blev startskottet för en närmare fyra decennier lång livs- och arbetsgemenskap.

Möbelmodellerna för MoMA byggde på framsteg inom formpressning av plywood, men höll inte för produktion. Efter flytten till Los Angeles 1941 intensifierade makarna Eames försöken att forma materialet i tre dimensioner. I Umeå visas flera av dessa experiment och i mitt tycke är utställningens vackraste objekt Rays organiskt böljande plywoodskulptur, som sannerligen tjänade materialets gränser.

De fick ett kontrakt med amerikanska flottan efter en revolutionerande benskjäl i formpressad plywood, som förbättrade livet för tiotusentals skadade soldater. 1945 tog de också fram en provkollektion med barnmöbler och en urcharmig elefant i plywood (som långt senare kom i produktion).

På en vägg hänger nio verk på papper av Ray Eames. Det är tidstypisk abstraherade figurer och nonfigurativa former, som demonstrerar en klar konstnärlig begåvning. I en monter intill visas ett tjugotal av hennes formsäkra omslag till tidskriften Arts & Architecture. Men om hon hade klarat en egen karriär är omöjligt att veta utifrån dessa få exempel.

Likaså är makarna Eames inbördes relation och roller svåra att bedöma. Klart är i alla fall att hennes styrka var organisation jämte färg, form och komposition, medan han

Ray och Charles Eames 1957.

Charles Eames i den berömda Lounge chair & ottoman, 1956.

blixtsnabbt tog till sig tekniska nyheter inom både materialutveckling och bildmedier. Charles Eames arbetade som fotograf för filmbolaget MGM i Hollywood i några år innan möbeldesignen bar sig och de fick företaget Herman Miller som producent.

Både utställningen och den fristående katalogen vittnar om att familjestiftelsen parallellt har lyckats bredda bilden av paret Eames arbetskärl och synliggöra Rays insatser. Den karismatiske Charles var Eames Offices talesperson utåt och uppfattades länge traditionellt som ensam upphovsman till mycket av makarnas gemensamma formgivning.

Ny forskning och en del nytt material på utställningen styrker i stället bilden av ett jämbördigt partnerskap, ett ömsesidigt beroende i en symbiotisk skapningsprocess.

Avdelningen "Hemma hos paret Eames" fyller flera rum på Bildmuseet och hakar i två utställningar jag tidigare sett på Moderna museet. "Pop art design" behandlade 60-talets optimistiska konsumtionskultur och gränsöverskridande kollaborationer mellan konstnärer, formgivare och reklamfolk. Här var makarna Eames självskrivna och även en del av den dynamiska konst- och arkitekturscenen i Kalifornien som avhandlades i "Tid & plats: Los Angeles 1957–1968".

Den konstnärliga miljön dominerades av modernistisk estetik och

progressiva samhällsideal. Att ge det bästa till de flesta för det lägsta priset var makarna Eames mål.

Det var också utgångspunkten för de så kallade case study-husen, ett efterkrigsprogram för arkitekturade men billiga och flexibla modellhus. Det initierades av tidskriften Arts & Architecture chefredaktör John Entenza, en nära vän till makarna Eames. De ritade både ett hus till honom (med Eero Saarinen) och sig själva, tillverkat av prefabricerade bygghälsor i stål, glas och träpanel.

På Bildmuseet finns en fin modell av det berömda Eames house, numera ett populärt husmuseum. Här visas också en rad intressanta foton från den snabba byggprocessen, på den minimalistiska exteriören och luftiga interiören med öppen planlösning.

Bostaden fungerade som en visuell fond för makarnas Eames arbete. Ray skapade en ombonad miljö, med minutiösa arrangemang av deras egna möbler och personliga samlingar av folkkonst och antikviteter. Hon var också fena på skojiga inbjudningskort och festdukningar.

Makarnas Eames levnadsregel var "Take your pleasures seriously", berättade Eames Demetrios på pressvisningen. Han är son till Charles dotter Lucia och avslöjade även att de fem barnbarnen fick vänta med att öppna presenter tills allt fotodokumenterats. Vännerna fick också finna sig i att privata bjudningar kunde bli offentliga skådespel...

I denna avdelning slås jag gång på gång av hur noggrant makarna Eames dokumenterade sitt liv. Hur slipat de hanterade medierna, byggde sitt varumärke och marknadsförde sin design och livsfilosofi – ett halvt sekel innan självhävande och selfies exploderade i sociala medier.

Fast paret Eames hade ju ovanligt mycket nytt och gott att torgföra, och utställningens mittparti domineras av deras mest spridda sittmöbler. De byggde alla på ny teknik i behandlingen av trä, plast och metall. Experimenten med hela sittskäl i plywood ledde vidare till en uppdelning av ryggbänken och sits i stolen LCW, följt av nya sorters sammanfogningar, benställningar och försök med formgjuten, glasfiberförstärkt plast.

De färdiga modellerna har namn

som DAL, DAX, DAR och så min favorit gungstolen RAR. Eleganta, lätta, stapelbara och prisvärda möbler för massstillverkning. Här hade jag dock önskat mig en jämförelse med samtida möbalexperiment i Europa, särskilt Skandinavien, för att bättre förstå frontlinjerna.

I det sista rummet på plan 3 har paret Eames modellrum för tävlingen "Modern living" 1949 åter-skapat med originalinredningen. Här tronar deras flottaste skulpturala möbel La chaise och mitt emot deras numera klassiska version av klubbstol: Lounge chair & ottoman. Den påkostade, låga modellen formgavs speciellt till filmregissören Billy Wilder, en nära vän som älskade tv-sport och i upphetsning kunde trilla ur stolen...

En trappa upp rullar ett program med undervisningsfilmer, bland annat för ett indiskt designinstitut och den omtalade "Powers of ten", som enkelt men effektivt demonstrerade tiopotensens matematiska princip.

Men det är utställningens avslutande del, på bottenplan, som imponerar mest på mig. Här presenteras "Glimpses of the USA", Eames Offices bidrag till en propagandautställning i Moskva 1959. Det är ett filmiskt montage för sju skärmar, otroligt snyggt sammanställt sekvenser med över 2000 svartvita foton, som ordlöst hyllar den amerikanska livsstilen.

Ännu fräckare är deras lösning av uppdraget för IBM 1964, till världsutställningen i New York. Här lanserades de en gryende dator-teknologi genom att förklara hur informationsmaskinen enkelt kunde lösa en värdinns bordsplaceringsproblem.

Bortsett från det könsstereotypa, daterade innehåll så är gestaltningen överväldigande bra, en multimediainstallation ursprungligen gjord för hela 22 skärmar. På utställningen visas en komprimerad version med omväxlande stillbilder och filmklipp – bara det helt i nivå med många av dagens videokonstnärer!

Bildmuseets presentation av makarna Eames livsgärning är visserligen väldigt omfattande, men så visuellt och intellektuellt inspirerande att jag varmt vill rekommendera den.

Birgitta Rubin
birgitta.rubin@dn.se

Det trivsamma vardagsrummet i Eames house, noggrant arrangerat av Ray Eames och en fond för deras arbete.

Foto: Antonia Mulas

Makarna Eames produkter och experiment i plywood på Bildmuseet i Umeå.

Foto: Polly Yassin/Bildmuseet

Eames Stacking chairs, 1957.

Foto: Eames Office LLC

Makarna Eames multimediainstallation "Think" skapad för IBM:s spektakulära paviljong på världsutställningen i New York, 1964.

Foto: Eames Office LLC

Charles och Ray Eames - designikoner på Bildmuseet i Umeå

De skapade den framtid vi fortfarande lever i har det sagts om det amerikanska formgivarparet Charles och Ray Eames. Bildmuseet i Umeå visar allt från plaststolar till banbrytande multimediashower.

Charles och Ray Eames poserar med stolsben. Foto: ©Eames-Office-LLC

▶ LYSSNA (8:41 MIN)

⬇ LADDA NER (8:41 MIN, MP3)

🔗 DELA (53)

👤 FÖLJ OSS

Program: P1 Kultur – podd

Kategori: Kultur/Nöje

"De ändrade hur 1900-talsmänniskan satt ner".

"Vad var de? Arkitekter, designers, filmare, konstnärer? Jag vet inte, jag bara vet att man ville vara som dem".

Det här är två citat om Charles och Ray Eames, det amerikanska designerparet som hör till 1900-talets mest inflytelserika formgivare. De levde och arbetade tillsammans i nästan 40 år.

Idag är de mest kända för sina stolar i plywood och plast, men de sysslade också med grafik, utställningar och utbildning och var pionjärer inom multimedialinstallationer med foto och film. Dessutom verkar de haft kul mest hela tiden.

Den här helheten får man i utställningen "Charles och Ray Eames" som producerats av Barbican Centre i London och visats där fram tills nu då den kommit till Bildmuseet i Umeå.

Reporter i Helene Alm.

Lyssna mer

Designikonererna Charles och Ray Eames på Bildmuseet i Umeå
(8:41 min)

Kultur

Av Clemens Poellinger
10 7 maj, 2016
Spara artikel

Konstliv

Snabbt om

Allt om

Eames – två av världens mest inflytelserika formgivare

Mitt i Madmen-epoken, framstegsoptimismens USA under 1950- och 60-talet hamnar man genom att besöka en stor utställning med Charles & Ray Eames som öppnade häromveckan på Bildmuseet i Umeå. Den visar inte bara det amerikanska formgivarparets kända möbler utan försöker ge en bild av hela deras gränsöverskridande verksamhet. Man får även en glimt av dem som privatpersoner.

Bild 1 av 9

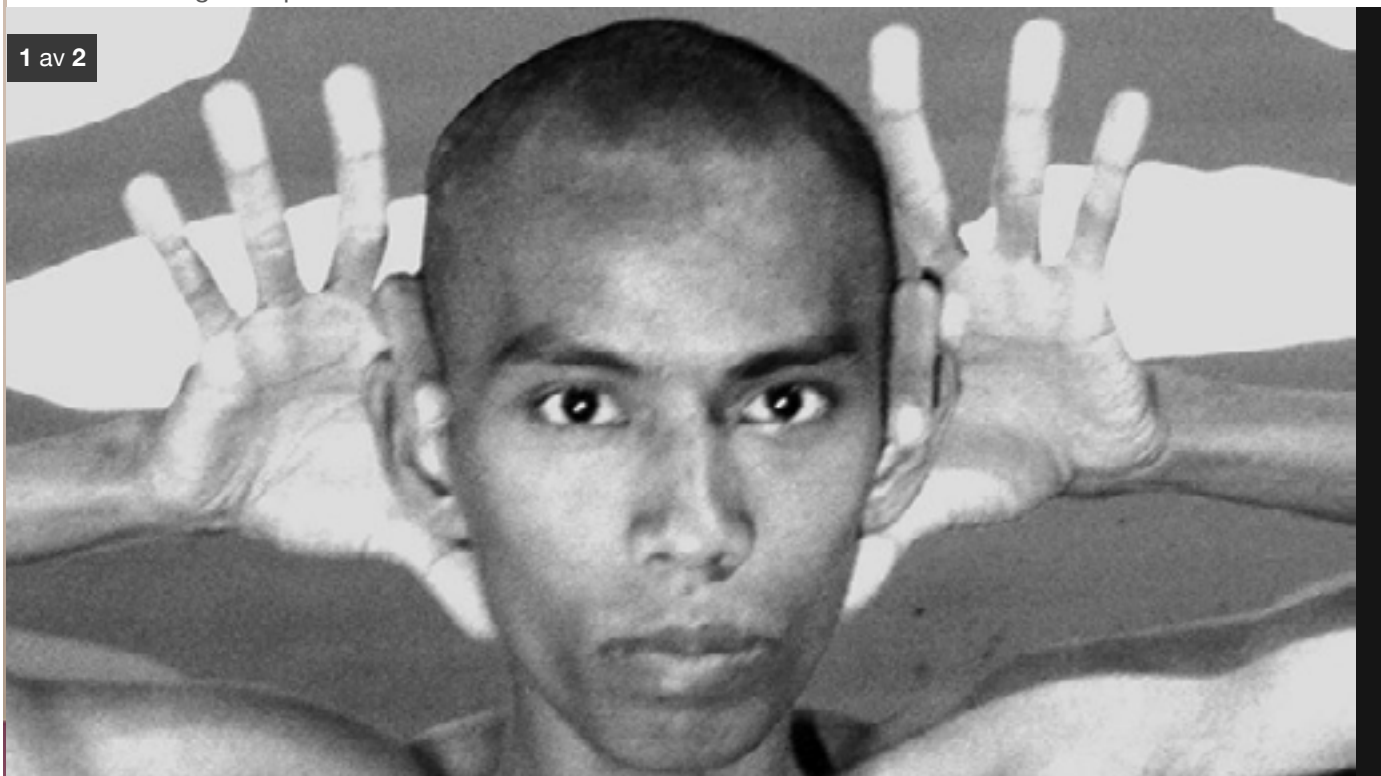
Charles Eames i "Lounge chair and ottoman" från 1956. En designklassiker som ofta förekommer i auktionssammanhang och fortfarande är i produktion. Foto: Bildmuseet, Umeå

Svenska Dagbladet
2016/05/07

Bildmuseet satsar på performance för nybörjare

Publicerat tisdag 13 september 2016 kl 10.41

1 av 2

Moe Satt: F n' F (Face and Fingers), 2009. Foto: Privat.

Bildmuseet i Umeå gör i höst en tre veckor lång satsning på performance. I dag, 13 september, är det invigning och enligt museichef Katarina Pierre är tanken att visa en ovan publik vad performance är.

TEKNIK
Norge lämnar
FM-nätet

TEKNIK SID 38

SPORT
Hemvändare
gör skillnad

SHOCKEY SID 26

VETENSKAP
Skogselefant
- en hotad art

VETENSKAP SID 35

VK ONSDAG

ONSDAG 14 SEPTEMBER 2016 DEL 2. NORRLANDS STÖRSTA TIDNING. GRUNDAD 1900.

Med en jujutsu-match i bildmuseet inledde konstnären Martin Wallén på tisdagskvällen Rum för performance, en tre veckor lång festival där performance-konsten står i centrum. FOTO: TORBJÖRN JÄRDESSON

Närkamp med performance

KULTUR SID 27

Jag är jätteglad! Med min erfarenhet och kontaktnät hoppas jag kunna bidra till Cullbergbalettens viktiga utveckling och arbete.

Stina Dahlström, som blir ny verksamhetsledare för Cullbergbaletten från den 1 oktober. Dahlström arbetar just nu på scenen MDT i Stockholm och är även en av initiativtagarna till det nationella nätverket Tour de dance.

Utmanande konst i förändring

GÖRANDETS KONST. Performance är en självklar del av de moderna konstnärliga uttrycken, där handlingen blir konst och både konstnärens plats och verkets betraktare spelar roll.

PERFORMANCE. När Bildmuseet i går öppnade Rum för performance bidrog Gabriel Bohm Calles med en introduktion av det konstnärliga uttrycket. Själv värjer han sig mot en entydig definition av vad performance art är och har varit.

– Benämningen är mycket yngre än många verk som betraktas som performance, säger han som själv till största delen ägnat sig åt performance som konstnär.

Inom bildkonsten föddes en rörelse under 1900-talet, som exploderade under 60- och 70-talet, där konstnärerna började använda själva handlingen som konst. Innan dess stod verken i fokus medan konstnären bakom var osynlig, vilket i sin tur dölde en patriarkal kultur där det var den vite västerländska mannens uttryck, smak och position som ansågs vara god konst.

– När konstnärerna började ta sig in i sina verk och blev synliga skapades också en plats för fler slags berättelser, säger Gabriel Bohm Calles.

Särskilt kvinnliga konstnärer kunde nu lyfta saker de ville prata om i stället för att be-

höva efterhärma de manliga idealen för att ha en chans att tas på allvar.

Inom performancekonst är det själva görandet som är konst.

– Det har något med närvaro att göra också, att den som utför verket och publiken befinner sig i samma rum och delar något.

Gabriel Bohm Calles kallar det en intersubjektiv upplevelse.

Performancekonst har alltid utmanat rådande regler och normer och i början innebar det ofta att konstnärer chockade med blod och naket, vilket många fortfarande förknippar med genren, men vad normbrotten handlar om i dag kan vara något helt annat.

– Performancekonst handlar fortfarande mycket om att utmana, men det görs mycket mer subtilt och det blir ofta starkare, säger Gabriel Bohm Calles.

Under performancekonstens begynnelse såg många konstnärer uttrycket som ett politiskt ställningstagande, bland annat eftersom den utförda handlingen vid ett specifikt tillfälle inte kunde säljas. I dag fungerar inte

det eftersom det finns en stor marknad för dokumentation av verken genom främst foto och video vilket gör att verken lever längre och kan ställas ut.

Gabriel Bohm Calles har själv alltid haft performance som sitt huvudsakliga uttryck, redan innan han började på Konsthögskolan i Umeå där han tog sin master 2013.

– Jag hade en upplevelse av att det pågår så mycket mer i mötet mellan människor än vi är medvetna om och det ville jag utforska.

Han tar mobbing som en liknelse vilket alltid kräver minst tre medverkande; mobbaren, den som mobbas och den som står bredvid och iakttar.

– Vitnet är avgörande, de som såg säger ofta att de inte gjorde något, man att iaktta är att göra något. Vi gör alltid något.

I mötet mellan människor pågår ett ständigt navigerande i hur vi ska förstå den andra, resonerar han.

– Det är intressant hur mycket man kan hjälpa ett möte att äga rum trots att vi har helt olika verkligheter. Performance är ett samskapande av situatio-

– Performance är ett samskapande av situationen mellan konstnären som utför handlingen och publiken, säger Gabriel Bohm Calles, performancekonstnär.

FOTO: KARIN BERNSPÅNG

nen, säger Gabriel Bohm Calles, som anser att mötet är överordnat verkets budskap.

Av den deltagande publiken krävs ofta ett mer aktivt betraktande under en performance jämfört med att gå på en vanlig utställning.

– Det är svårt att säga när ett verk är lyckat. Vad som helst kan vara bra.

Den ena i publiken kan stå oberörd medan den bredvid blir djupt berörd. Det går aldrig att veta.

– Ofta kan verk växa över tid.

De kan bli till en bild som betraktaren kan ta med sig och använda för att fundera vidare på något, närma sig något de inte tänkt på förut.

KARIN BERNSPÅNG

► **Rum för performance** pågår till den 1 oktober på Bildmuseet i Umeå och innehåller liveframträdande, film, workshops och föreläsningar.

Kan bli den festival man inte visste att man längtat efter

PREMIÄRKVÄLL. En fysiskt utmanande akt inleder det pigaste initiativet på länge på Umeås konstscen, festivalen Rum för performance. På en matta i Bildmuseets flexhall går Martin Wallén i närmkamp med jujutsu-esset Peter Spegel. Tjugofem minuter av diagonala rörelser över mattan, gång på gång på gång slängs konstnären i marken, alltmer ansträngt blir rummet.

Nog nu, vill man ropa efter en stund, men sådan är ej konsten och i synnerhet inte performancekonsten. Dess jobb är att fortsätta äga rum fast publiken ber den sluta, här ligger dess konfrontativa finess.

Som inledning på en performancefestival med ambition att inkludera och introducera konsten brett är Walléns verk väl valt – ett stycke med hög puls, moment av kroppslig insats, till blodvittets rand, och inte minst, ett verk som gör publikreaktionen central. Posi-

Moe Satt, föregångare inom performancescenen i Burma, under öppningskvällens akt på Bildmuseet.

tionerade i ring kring det som pågår tvingas vi interagera med varandra och verket; exponerade för varandra blir vi

medvetna och våra blickar, vår kroppshållning, våra val – vem bryter denna plåga? När?

Med konsthögskola i stan som håller scenerna välförsedda med brokiga happenings och med Verkligheten som stadig bas och därtill både Bildmuseum och länsmuseum som med jämna mellanrum upplåter plats för performance, får konstgenren sägas vara väl representerad i Umeå – men att en rejäl sammanhållen satsning nog kan fylla en folkbildande och publiköppnande funktion är helt klart och förhoppningsvis gör programmets omfattning och utsträckt tid att fler än de redan entusiastiska hinner ta del av utbudet.

Ett lovande program har nog hur som helst potential att under kommande veckor motbevisa den lokale veteranen i sammanhanget, Bill Olson, som under öppningskvällen i ett koleriskt anförande dömde

ut samtidens performance som urvattnad, inte längre på liv och död. Möjligen ett performance i sig? En brandfackla från ett 1980-tal då allt var bättre – ja, kanske? Att tanken slår en – möjligheten att allt kan vara en konstakt – visar hur som helst att Rum för performance kan bli den nya festival i Umeå man inte visste att man längtat efter.

Den burmesiske konstnären Moe Satt avslutar öppningskvällens program med en akt där han avklädd inför publiken stämplar sin egen kropp med röd färg och knytnävsslag.

Innan jag lämnar rummet har han tagit upp tre personer ur publiken som med var sin stämpeldyna och sina egna händer fortsätter täcka honom med färg, försiktiga knytnävar mot spåda armar och bröst. Spännande veckor väntar.

SARA MEIDELL

Nog nu, vill man ropa efter en stund, men sådan är ej konsten och i synnerhet inte performancekonsten.

Utställning som gräver efter djupet och energin

► Efter fem års konststudier ger de en gemensam visning

Examensvisningen från Konsthögskolans masterstudenter är i full gång och bjuder på skapelser av en rad olika tekniker och former.

– Många visar väldigt sköra verk som kan vara värdefulla att ta del av, säger Elin Båve, en av utställarna.

På de två högsta planen på Bildmuseet har eleverna arrangerat utställningen Digging for fire, som är en del av deras examination. Här finns allt från skulpturer och målningar, till film- och ljudinstallationer.

– Hit ska man gå om man vill se ung konst av konstnärer som precis är på väg ut. Man får se en bred variation av olika konstnärskap, säger Båve.

Förändrat material

Hon hon har skapat verken Depth of a surface 1 och 2, som fokuserar på relationen mellan kropp, handling och material.

Mitt på golvet på våning fem finns Chiara Bugattis "But there were four seasons and the hours run their cycle around midday and midnight". Här har hon räfflat grön marmor i raka linjer i lokalen.

– Det är ett material som ofta används i kyrkor och monumentala byggnader. Det brukar vara en jättetunn yta på en vägg, som gör byggnaden till ett monument. Jag ville leka med tanken att det kan vara ett material som är jättelätt att påverka, berättar hon.

Trampar på konsten

Trots skyltar som förbjuder besökarna att röra föremålen syns fotspår på Bugattis verk.

– Det ser ut som en matta, det är ju därför folk trampar på den. För att de verkligen tror att det är en heltäckningsmatta, säger hon och skrattar.

Hanna Una Holmquist är den enda konstnären med en videoinstallation i utställningen. Genom att visa ett typ av nyhetsprogram för spöken som går fram och tillbaka i tiden utforskar hon tidsbegreppet.

Under en del av videon kommer en tidsforskare in och förklarar att pengar har bytts ut mot tid 2016.

– Det är därför det är så

KONTRAST. För att visa marmor på ett icke-traditionellt vis sammanställde Chiara Bugattis det i kornform på golvet, i stället för att det skulle vara en hård yta på en byggnad. Trots skyltar om att man inte får röra verken är det många som gjort misrar, vilket skapar avtryck i verket. – Folk upplever det som en matta på riktigt. Så illusionen funkar, säger hon

FOTO: HANNA ERIKSSON

TID. Hanna Una Holmquists videoinstallation "Ghost News" utforskat begreppet tid, och för oss till en byggnad vid Umeälven som sett många förändringar.

SAL. Det röda skulpturen i förgrunden är en del av Ludvig Helins "Ariades tråd", och i bakgrunden skymtar bland annat verk av Elin Båve och Elin Tui Lund.

svårt att få kontakt med spöken från 2016 i videon, de bara flyger omkring och är väldigt stressade, berättar Holmquist.

Paradoxalt namn

Huvudhandledare för Digging for Fire är Christoph Draeger, professor på konsthögskolan.

– Själva titeln på utställningen tolkar jag som att man gräver väldigt djupt

och till slut kommer man ner till någonting väldigt varmt som är fullt av energi. Men det är också en paradox. Om man gräver kommer naturligtvis inte hitta eld, säger han.

Unika i Sverige

Just en sån här examensutställning berättar han är unikt för Umeå universitet.

– Konsthögskolan i Umeå är väldigt privilegierade

över att vara sammanlänkade med det här museet, och att vi kan använda utrymmena. Jag tror det är den enda konstskolan i Sverige och kanske i Europa som har den möjligheten. Det är bra chans för de här unga konstnärerna få se sin konst i en sann professionell miljö, berättar Draeger.

Sofia Sundström

sofia.sundstrom@folkbladet.nu 090-17 59 40

Fakta

Studentutställningen Digging for Fire

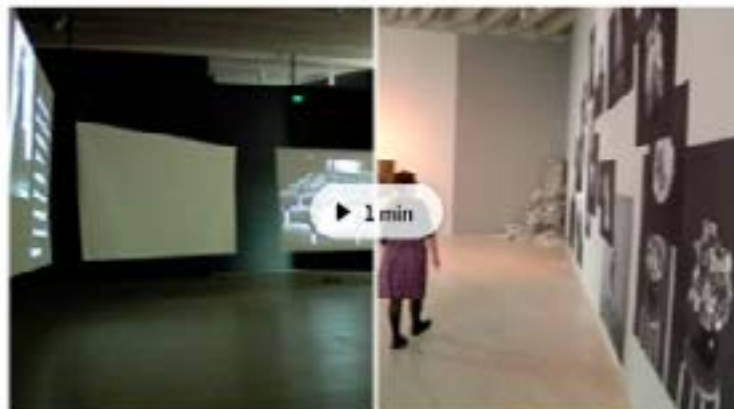
► Utställningen håller i gång i två veckor och avslutas den 22 maj.

► Utställningen håller öppet som övriga museet, och visas även under bestämda tidpunkter av utställarna själva.

► Utställare i Digging for

Fire är: Corazon Belen, Chiara Bugatti, Elin Båve, Thomas Hansson, Ludvig Helin, Hanna Una Holmquist, Josef Jägnfalt, Viktor Lindberg, Elin Tui Lund, Jennifer Myerscough, Jakob Westberg och Samuel Ahlman.

Alkemi och krigsbilder på Bildmuseet i sommar

Idag öppnar Bildmuseet i Umeå sina sommarutställningar. Foto: SVT

Idag öppnar Bildmuseet i Umeå sina sommarutställningar, där båda utställningarna behandlar olika aspekter av tid.

Fouad Elkoury är utbildad arkitekt, men kriget i Libanon kom emellan och han blev fotograf. På långsamt fladdrande pappersdukar från golv till tak visar han sina bilder från krigets Libanon, nu och då. Bilderna varvas med texter, poesi av den libanesiska författaren och konstnären Etel Adnan, minnen, dialoger. I bakgrunden är det musik, tal, ljud. Det är videoinstallationen *Le plus beau jour* (Den bästa dagen), och titeln syftar på dagen då Fouad Elkourys far sa att han skulle bli arkitekt.

– Det är en berättelse om ondska... kanske, säger Fouad Elkoury. Det är ett resultat av hur jag föreställer mig nuet och kanske framtiden. Fast problemet är att jag inte vet hur jag ser på framtiden, så utställningen kan vara ett svar på det.

”Kriget och vardagen går hand i hand”

Hon vill inte låta filosofisk.

– Det är bara det att i Mellanöstern är kriget så närvarande, kriget och vardagen går hand i hand. Freden som ni har i norra Europa har vi ännu inte känt. Så allt vi gör dagligen är mer intensivt, för vi vet inte hur länge något varar.

Hur tiden förändrar tingen

En väning upp finns finländska Saara Ekströms bilder av hennes fascination av tiden under namnet Alkemi. Hon undersöker hur tiden förändrar tingen, hur den förändrar vår syn på tingen. Hon ställer frågor om när och varför något har ett värde. Hon tar in sopor från gatan och gör vackra, eleganta stilleben av dem som hon fotograferar och ramar in. Hon ställer nejlikor och krysantemum i färgat vatten och arrangerar barocka buketter, där tiden förändrar blommorna, efter 3-4 dagar får de en blå artificiell ton.

– Sakor växer, de förtäras, de försvinner, de kontamineras, de förvandlas till något nytt, de förödlas, säger Saara Ekström. Sakor som är värdefulla blir värdelösa och tvärtom.

Skapa guld och utvecklas

Hon är intresserad av hur vi värdesätter världen, hur vi ser på saker och vi håller ögonen öppna för att se hur historien förändrar och vår omgivning.

– Titeln Alkemi kommer från den förvetenskapliga praktiken där man försökte skapa guld av något enkelt, men också att utvecklas som människa, säger hon.

Från ett sammanhang till ett annat

Hon vill se, undersöka, gräva djupare, blicka både främåt och bakåt. Hon vill se vad som händer när hon tar ett föremål, som soporna, ur ett sammanhang och sätter det i ett annat.

– Då blir det annorlunda, säger Saara Ekström. Det är väl ett sorts behov av att kristallisera saker, att associera, när du lägger två bilder bredvid varandra skapar de en tredje bild, de kommunicerar.

KRITIK.

Blir det här höstens bästa? DN:s kritiker har kollat kulturens planeringskalender och funnit trettio verk att verkligen se fram emot

"Love & friendship" har premiär i september.

Foto: IBL

"Britney" spelas på Turteatern i november.

Foto: KlaraG

James Acords "Round Table Hanford" visas på Bildmuseet.

FILM & TV

Romantisk komedi • "Love & friendship"

Regi: Whit Stillman

**Fredag
23
SEPT**

En Jane Austen-film? Igen? Sluta fnysa. Whit Stillman ("Metropolitan", "Last days of disco") tycks äntligen ha hittat rätt. Han har plockat fram en av författarens postuma och ofilmatiserade verk, "Lady Susan", och förvandlat det till en satirisk och Oscar Wilde-osande kostymkomedi med bra betti i replikerna.

Dokumentär • "Mr Gaga"

Regi: Tomer Heyman

**Fredag
14
OKT**

Ett lysande, närgånget porträtt av den nyskapande israeliska mästerekoreografen Ohad Naharin som lett Batsheva Dance Company i ett kvarts sekel. En ovanligt intensiv och personligt färgad dokumentär.

Tv-serie • "Midnattssol"

Regi: Måns Mårild, Björn Stein

**Söndag
23
OKT**

SVT:s stora höstsatsning, den fransk-svenska deckarserien "Midnattssol", lovar gott. Gustaf Hammarsten och franska aktrisen Leila Bekhti spelar två poliser som tvingas samarbeta över nationsgränserna efter ett bestialiskt mord i Kirunatrakten.

Festival • Francis Ford Coppola

Stockholms filmfestival

**Onsdag
9
NOV**

Filmens meste gudfader, Francis Ford Coppola, gästar Sverige för första gången som hedersgäst på Stockholms filmfestival.

Det lär gälla att hänga på läset för biljetter till hans möte med festivalpubliken.

Fantasy • "Fantastiska vidunder och var man hittar dem"

Regi: David Yates

**Onsdag
16
NOV**

Än en gång öppnar J K Rowlings dörren till sin magiska värld för oss mugglare. "Fantastiska vidunder..." kretsar kring en ung författare (Eddie Redmayne) och utspelar sig i New York 70 år innan Harry Potter hittar dennes bok på Hogwarts. Känns som den enda fantasyfilm man behöver i höst.

Filmkritiker på Dagens Nyheter.

Helena Lindblad
helena.lindblad@dn.se

FÖRESTÄLLNINGAR

Teater • "Deformerad Persona"

Dramaten, Stockholm

**Söndag
28
AUG**

I "Deformerad Persona" får Ingmar Bergmans modernistiska filmklassiker utgöra förlaga för en sondering av klass, språk och sjukdomsstämplat. En ung kvinna med ms tilldelas en vårdare från ett lägre samhällsskikt. Långsamt luckras maktbarriärerna upp och byter plats. Regissören Mattias Andersson har skrivit pjäsen tillsammans med sin syster Ylva som i 20-årsåldern själv insjuknade i ms.

Teater • "Folkbokförarna"

Folkteatern, Göteborg

**Tisdag
16
SEPT**

Efter pjäser som "Författarna" och "Minnestund" har Alejandro Leiva Wenger etablerat sig som landets kanske mest intressanta dramatiker. I "Folkbokförarna" på Folkteatern i Göteborg ger han sig för första gången in i musikalgenren.

Teater • "Britney"

Turteatern, Stockholm

**Lördag
5
NOV**

Stabilt anarkistiska och nihilistiska Turteatern gestaltar i höst en av senare års mest våldokumenterade hårdsmältor: Britney Spears. För tio år sedan genomgick popsångerskan en personlig kris som resulterade i en rad incidenter som fick stor mediespridning. I tragedin hittar regissören Py Huss-Wallin en berättelse om kvinnor och popindustrin.

Teater • "Främling"

Riksteatern/Uppsala stadsteater

**Torsdag
6
OKT**

Medan Turteatern utforskar internationella kändisar ger sig Riksteatern/Uppsala stadsteater i kast med det kanske svenskaste vi har: Bert Karlsson. Gertrud Larsson den ofta blixtrande intelligenta och sylvassa satirikern bakom pjäser som "Asyl-shopping" skildrar Karlssons väg från dansbandspotentat till asylsökning i en nostalgisk show ackompanjerad av Vikingarnas kramgoa låtar.

Teater • "Dorian Grays porträtt"

Kulturhuset/Stadsteatern

**Fredag
7
OKT**

Rikard Wolff spelar huvudrollen i Oscar Wildes thriller om den unge vackra mannen som vägrar att låta sin skönhet brytas ned av ålderdom. Wolff och Richard Turpin som också medverkar har, för övrigt, spelat Wilde förr, redan 1998. Då i Moises Kaufmans "Oscar Wilde – rätttegångarna" på Dramaten.

Teaterkritiker på Dagens Nyheter.

Johan Hilton
johan.hilton@dn.se

UTSTÄLLNINGAR

Utställning • Tony Oursler

Magasin III, Stockholm. Visas 16/9-11/12

**Fredag
16
DEC**

Magasin III viger hösten åt amerikanen Tony Oursler, en av videokonstens nyckelpersoner, känd för sina säregna projektioner på dockor. På sistone har han skapat digitala porträtt, utifrån dataspårning och övervakningsprogram med ansiktigenkänning.

Utställning • "Insomnia"

Bonniers konsthall, Stockholm. Visas 24/9-22/1 2017

**Lördag
24
SEPT**

Sömnlöshet som ett tecken i tiden är ämnet för den internationella gruppställningen "Insomnia". Bonniers konsthall hålls vaken dygnet runt av verk som blandar sömn och dröm med vakenhet och konstant tillgänglighet. Publikerna kan boka en övernattnings i Carsten Höllers rörliga sängar, tjuvlyssna på Freud i Leif Elgrens verk och på vernissagenatten delta i en åtta timmar lång happening.

Utställning • "Perpetual Uncertainty/ Konst i atomkraftens tidsålder"

Bildmuseet, Umeå. Visas 2/10-16/4 2017

**Söndag
2
OKT**

I denna temautställning undersöker konstnärer från Europa, Japan, USA och Australien erfarenheter av atomkraft, radioaktivt avfall och strålning. Parallellt visar Norrköpings konstmuseum "Dystopi", som tar avstamp 1946.

Utställning • "Thomas Schütte. United Enemies"

Moderna museet, Stockholm. Visas 8/10-15/1 2017

**Lördag
8
OKT**

I höst gör Moderna museets den första större presentationen i Sverige av den tongivande tyske skulptören Thomas Schütte (f 1954). Schütte arbetar ofta med skalförskjutningar och krockar mellan olika material. Små varelser i plastlera kan sammanföras med jättar i brons och en tändsticksask bli en arkitekturmodell, med tak av ett potatisskips.

Utställning • "Tove Jansson. Lusten att skapa och leva"

Millesgården, Lidingö. Visas 22/10-22/1 2017

**Lördag
22
OKT**

2014 firades hundraårsjubileet av Tove Jansson födelse på det finska konstmuseet Ateneum, vars vandringsutställning i höst når Millesgården. Här ingår allt från Janssons surrealistiska konstverk på 1930-talet till senare mer abstrakta uttryck, liksom satirteckningar, monumental målningar och förstås de världsberömda Muminfigurerna.

Konstkritiker på Dagens Nyheter.

Birgitta Rubin
birgitta.rubin@dn.se

FJÄLLDÖDEN. Lise Autogena och Joshua Portway, Kuannersuit; Kvanefjeldet, 2016.

Foto: BILDMUSEET

Dödsångest

Katastrofen är inbyggd i kärnkraften.

Gunilla Brodrej gör upp med förnekelsen inför sönderslagna fjäll och förgiftat gräs.

Slutförvaring av radioaktivt avfall har så enorma och långtgående effekter att man får ont i magen av att tänka på det. Hur kan man ens föreställa sig världen om 100 000 år? Marken där människan går, jorden under henne, himlen ovanför? I årets stora utställning på bildmuseet i Umeå har ett antal internationella konstnärer försökt förhålla sig till just detta.

Under den existentiellt omskakande titeln "Perpetual uncer-

tainy", evinnerlig osäkerhet, utforskar de fritt olika aspekter på hur det är att leva i vår tid, den nukleära antropocen. Fem

KONST
**PERPETUAL
UNCERTAINTY**
Bildmuseet, Umeå
Till april 2017

år efter Fukushima, 30 år efter Tjernobyl och bara i början som vi är av den närmast oändliga slutförvaringen. Det enklaste är att leva i förnekelse. Att gräva ner de dåliga känslorna i okrossbara strålningssäkra kapslar djupt nere i själens berg- rum. Om man bara har tillstymmelsen till dödsångest kommer den att ge sig till känna här:

Solen bländar besökaren i trapphuset till det imponerande bildmuseet, vackert beläget vid Umeälvens strand. Det var här uppe i norr som renlaven, svampen, bären och djuren förgiftades som värst av det radioaktiva nedfallet från Tjernobyl. Utställningen är fyra våningar stor. Jag börjar uppför och fastnar länge vid den första väggen med

Shuji Akagis färgbilder från städningen av sin hemstad Fukushima. Bilderna visar hur saneringsarbetare bokstavligen försöker skala av radioaktivitet från marken genom att avlägsna det översta lagret med gräs, förpacka det under presenning och begrava det. Kritikerna menar att detta bara är myndigheternas sätt att försöka lugna all-

manheten. Överallt på bilderna dessa avlämnade, uppställda ensilage av förseglat gift. Blåa och gröna påminnelser om katastrofen.

Kameran registrerar det som människorna runtomkring tycks ha slutat se. Som barnen på perrongen, under dem ligger ännu ett förpackat monster och bidar sin tid.

Kameran registrerar det som människorna runtomkring tycks ha slutat se.

hurs" om hur människans perception av tid bara sträcker sig några generationer framåt och bakåt. Allt annat vilar i dunkel. Egna suddiga minnen av Folk-kampanjen mot kärnkraft väcks till liv av David Mabbs ljusa

och estetiskt nästan njutbara installation: Ett demonstrationstyg av dukar på stativ med motståndaffischer från hela världen, applicerade ihop med William Morris romantiska mönsterkonst. Mabbs installation kan ses som en reaktion på att socialisten och pacifisten William Morris mönster användes för att skapa trevnad i den brittiska atomubåten HMS Courageous, som bland annat användes i Falklandskriget. På Mabbs dukar luckras mönstren upp och rosorna detonerar där, nästan som bomber.

Utställningen innehåller flera filmer, jag borde ha vikt en hel dag åt Bildmuseet. Men frågan är hur många inre detonationer man orkar med.

Crowe + Rawlinson medverkar med en sju minuters suggestiv dokumentär från just ubåten HMS Courageous. Det är så när-

Kan konsten hjälpa oss att förstå kärnkraften? Ny utställning på Bildmuseet i Umeå

Publicerat måndag 10 oktober 2016 kl 10.33

"Vi kan inte gömma problemen som vi skapat för kommande generationer"
(14 min)

1 av 7

Atomic Priest at Castlerigg. Foto: Robert Williams och Bryan McGovern Wilson

I hösten stora utställning på Bildmuseet i Umeå ställer konstnärer frågor i atomålderns tidevarv. Hur vi kan överföra kunskapen om atomkraftens verkningar till 4000 kommande generationer? Ett reportage av Helene Alm.

Djupdykning i vår radioaktiva framtid

Av Jacob Lillemose

Yelena Popova, *Unnamed* (stillbild), 2011.

Det avlägsna samhället Kvanefjeld i södra Grönland genomlever en av de största utmaningarna som världen står inför idag. Bönder där har i generationer försett en stor del av landet med kött och grönsaker, men detta är något som snart kan vara förbi. Sedan det upptäcktes att platsen är bland de rikaste fyndigheterna av sällsynta jordartsmineraler, däribland världens sjätte största urankälla, har utländska företag visat ett enormt intresse för Kvanefjeld, och kommit med erbjudanden om stora investeringar i samhället – och hela Grönland – för att få tillgång till de värdefulla materialen. Utöver att investeringarna radikalt kommer att förändra Kvanefjelds ekonomi, så kommer de även att leda till en dramatisk omdaning av dess sociala och kulturella struktur.

David Mabb, *A Provisional Memorial to Nuclear Disarmament* (detalj), 2015.

Faktum är att intresset redan har medfört betydande konsekvenser, vilka dokumenteras i konstnärerna Lise Autogena och Joshua Portways video *Kuannersuit; Kvanefjeldet* (2016). Kvanefjeld har blivit ett delat samhälle. Å ena sidan finns de som menar att investeringarna är ett sätt att få samhället att blomstra och bli självförsörjande, å den andra finns de som betraktar gruvföretagen som en ny kolonialmakt. De fruktar inte bara att företagen kommer med slutet för det traditionella jordbruket, utan oroar sig också för de hälsorisker som gruvutvinningen medför. Splittringen speglar den grundläggande ambivalens som har hemsökt atomåldern sedan dess gryning. Uppväger fördelarna med vetenskapens frukter den risk för förintelse och död som de också innebär? Dessutom visar splittringen att det nukleära inte endast är en vetenskaplig fråga, utan också en kraft som formar, och formas av, samhället på en mängd olika nivåer.

Autogena och Portways video visas i den lägliga utställningen *Perpetual Uncertainty – Samtida konst i atomkraftens tidsålder* som har curaterats av Ele Carpenter från Goldsmiths College för Bildmuseet i Umeå. Som titeln antyder uppmärksammar Carpenters utställning både ambivalensen och den osäkra kunskapen om vad det innebär att leva i atomåldern och dess radioaktiva miljöer. Utställningen äger rum 30 år efter Tjernobyl och fem år efter explosionen i Fukushima. Även om det inte längre rapporteras om dessa olyckor i nyhetsmedia, så tydliggör flera verk i utställningen att de är långt ifrån överspelade i den mening att deras effekter ännu kvarstår. Detta tydliggörs av Jon Thomson och Alison Craigheads *Temporary Index, Chernobyl Reactor #4* (2016), ett totem som räknar ner 20 000 år – i sekunder! – av radioaktivt sönderfall från explosionsdagen, vars effekter kommer att vara i kraft länge framöver, förmodligen även efter mänsklighetens försvinnande. Därmed anknyter *Perpetual Uncertainty* till samtida diskussioner om antropocen, och hur mänskliga verksamheter omformar hela planetens ekologi och geologi. Dessa diskussioner tenderar att handla om klimatförändringar, så den lika viktiga frågan om radioaktivitet utgör ett avgörande tillägg i debatten. Att utställningen på ett initierat sätt insisterar på att vi måste befatta oss med atomålderns samhällspolitiska och existentiella villkor, i en tid då dessa alltför ofta ignoreras, är i själva verket dess främsta bedrift.

Ken & Julia Yonetani, *Crystal Palace*, 2013. Foto: Polly Yassin / Bildmuseet.

Även om här inte finns några verk som tar direkt ställning för atomkraft, så framstår *Perpetual Uncertainty* inte som en tendentiös utsaga, utan som en balanserad och omfattande reflektion över den extremt ambivalenta företeelsen atomkultur genom mer än 25 nyare samtidskonstverk. Bland dessa ingår Eva och Franco Mattes *The Last Film* (2016) som förevisar filmremsan med den sista filmen som visades på biografen i Prypjat innan Tjernobylnkatastrofen. I all sin enkelhet fungerar den här ready-maden som ett riktat föremål som vittnar om slutet för filmens imaginära värld och början av den radioaktiva föroreningens materiella verklighet. Erich Berger and Mari Ketos *Inheritance Project* (2016) består av ett kabinett med smycken av torianit och uraninit såväl som instrument för att mäta radioaktivitet. Genom att hänvisa till smycken som ärvs mellan generationer gör verket påtagligt hur vi ärver radioaktivt avfall, inte bara som samhälle, men även i mer intimt avseende. Gesten att påtagliggöra och synliggöra är gemensam för utställningens bästa verk.

Carpenter har inkluderat en handfull äldre verk, som Isao Hashimotos animerade världskarta över samtliga 2053 atomsprängningar som ägde rum mellan 1945 och 1998, samt James Acords *Roundtable* (1999), vilket konstnären byggde för att förenkla samtal mellan kärnfysiker, ingenjörer, miljöaktivister och konstnärer om möjligheterna och riskerna med att hantera radioaktiva ämnen. I utställningen tjänar Acords bord som läsplats för ett stort urval atomlitteratur, vars centrala placering betonar betydelsen av reflektion på ett sätt som både är dramatiskt och fungerar i praktiken.

Robert Williams & Bryan McGovern Wilson, *Cumbrian Alchemy*, 2013. Foto: Polly Yassin / Bildmuseet.

En intressant om än något underförstådd aspekt av *Perpetual Uncertainty* är hur utställningen visar att «atomkonst» inte utan vidare lämpar sig för institutionell exponering, eller åtminstone utmanar den vita kubens ideologi. För att undvika kontamination måste Ken and Julia Yonetanis 14 ljuskronor som försetts med uranglas hänga på en viss höjd, medan andra verk måste förevisas bakom akrylglas, som de föremål från det förbjudna området i Fukushima som valts ut av projektet *Don't Follow the Wind*. Det senare verket var från början avsett att ställas ut runtom i hela byggnaden – och inkluderade en bänk som besökare kunde sitta på – men efter en riskutvärdering togs beslutet att placera föremålen i ett oåtkomligt rum. Vidare har en mätning av Bildmuseets totala strålvärde gjorts, för att försäkra att det är ofarligt att besöka utställningen. Å andra sidan läser jag, under min resa till Umeå, Mary Mycios reseskildring *Wormwood Forest. A Natural History of Chernobyl* (2005) där hon skriver att en flygresa utsätter oss för höga strålvärden, även jämfört med området kring Tjernobyl. Detta må vara kuriosas men påvisar ändå att radioaktivitet fortfarande är, och alltid kommer att förbli, svårhanterligt, fysiskt såväl som varseblivningsmässigt. Och medan vissa av verken är mer övertygande än andra när det kommer till att påtagliggöra och synliggöra, så är utställningen som helhet ett övertygande argument för konsten som ett väsentligt språk för att handskas med denna svårighet.

Slutligen bör nämnas att *Perpetual Uncertainty* åtföljs av en omfattande programverksamhet under de sex månader som utställningen pågår, samt av den vittomspännande antologin *The Nuclear Culture Source Book* som Ele Carpenter är redaktör för, och som förhoppningsvis kommer att innebära att ämnet finns kvar på den konstnärliga och politiska agendan under många år framöver.

Shuji Akagi, *Decontamination of My Yard, Fukushima City*, 2013.